

vi kvinnor

TRE DIKTER

av Nils Ferlin

CIRKUS

Jag lärde mej gå på händer
och strax måste mamma se.
Hon var den förnämsta publiken.
Fem öre tog jag entré.

Det hela var bara ett vedskjul
men störde ej minsta grand,
och cirkusens namn var präktigt:
Den hette Tigerbrand.

Succén var klappad och given,
parketten glad och förnöjd.
Men cirkusartistens bana
blev ganska brant och fördröjd.

Rätt illa for han i världen
och mager blev han och skral.
Men ett-tu-tre — hur det kom sej,
fick han upp en saltomortal.

Då kom där ett pris. — I våras
kom där en medalj också.
Det skulle ha glatt hans mor.
Men hon var inte hemma då.

Hon reste så brått och vida.
Hon bor i ett annat land
långt bortom pris och medaljer
och cirkus Tigerbrand.

I FOLKVISETON

Kärleken kommer och kärleken går,
ingen kan tyda dess lagar.
Men dej vill jag följa i vinter och vår
och alla min levnads dagar.
Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

Kärleken är så förunderligt stark,
kuvas av intet i världen.
Rosor slår ut ur den hårdaste mark
som sol över mörka gården.
Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

EN ÖKENBLOMMA

Nu hade hon väntat ivrigt, det kunde jag
strax förstå.
Hårt tog hon min hand och sade: se nu
blommar den ändå.

Det var hennes gamla kaktus — Jag trodde det
knappt var sant:
mitt i den mörkaste tiden blommade den så
grant.

Nu blommade den — för döden. Det visste vi
intet om.
Mor var lite krasslig i halsen — som alltid när
vintern kom.

Nu låg hon till sängs men sade: jag känner mej
nästan bra.
Så eget att kaktusen blommar — vad var det
jag sa!

Ja, svarade jag — så eget! — Så fick du ju rätt
till slut.
Det visste jag ej att en kaktus kan ta sej så
vacker ut.

Vi hade ju haft den länge, jag trodde den hörde
till dem
som aldrig blomma i världen — Nu stod den
där i vårt hem.

Och sysrarna mina kom städes, de ställde sej ock
att glo
och sade: att kaktusen blommar, det kunde vi
aldrig tro!

Nu lyste den så för döden — stilla och klart och
kort.
En ökenblomma gav sol i vårt hus när vår gamla
mor gick bort.

Kvinnor i tulpanernas och hyacinternas land

Det som i Sverige är självklart: att en stor del av de förvärvsarbetande är kvinnor, är långtifrån självklart i ett land som Holland. Tvärtom — det har hittills varit ovanligt att gifta kvinnor där ägnat sig åt yrkesarbete.

Trots att landet under de tre sista årtiondena genomgått en snabb utveckling från jordbruks- till industriland har kvinnornas yrkesverksamhet inte ökat, relativt sett har den snarare minskat. Läsarna frågar säkert: hur är det möjligt?

Att så länge hålla tillbaka utvecklingen på detta område har sannolikt varit möjligt främst därför att man inte behövt de gifta kvinnornas arbetskraft. De kvinnor som behövts inom näringslivet har man kunnat rekvirera från det kraftiga kvinnoöverskottet. Kyrkorna i Holland, som faktiskt förfogar över stora politiska

Industriellt hemarbete till eländigt låg betalning eller städjobb i andras hus är vad man haft att bjuda de gifta kvinnorna i städerna. Och kanske något arbete vid disken — vanligtvis i familjens egen butik.

Vid rådsmötet i Budapest träffade vi den energiska och sympatiska ordföranden i vårt holländska systerförbund, fru Heiltje de Vos.

partier och kunnat utöva ett stort inflytande, har i inte ringa grad bidragit till att hålla kvinnorna tillbaka. Så är till exempel den katolska kyrkans teori om kvinnans »ställning och plikter» i samhället mycket reaktionär: kvinnans högsta plikt är att gifta sig, sätta många barn till världen (födelsekontroll är fortfarande strängt förbjuden!), och att vara sin man underdånig. Under krisåren före andra världskriget framlade den dåvarande ordföranden för det s. k. katolska folkpartiet ett förslag om att man i lag skulle förbjuda varje form av yrkesarbete för gifta kvinnor! Och det dröjde till 1955 innan en lärarinna fick tillåtelse att stå kvar i tjänst och behålla sitt arbete när hon gifte sig.

Nu ropas det på kvinnorna!

Men under de senaste åren har en ny situation inträtt. Kvinnoöverskottet är på väg att försvinna och frågan om de gifta kvinnornas yrkesarbete har blivit ett aktuellt problem. Till detta kommer också att

det i våra dagar finns flera yrken som nästan uteslutande eller i varje fall bättre kan skötas av kvinnor än av män. Och så kunde i början av detta år en för Holland märklig begivenhet äga rum: en kommission för arbetsförmedling åt kvinnor sammankallade en konferens för att dryfta den nya situationen. Representeranter för industrin, bankerna, fackföreningarna, de s. k. vårdyrkena, kommunala myndigheter, riksdag, regering och pressen deltog. Den politiskt verksamma dam som öppnade konferensen förklarade att anledningen till att de gifta kvinnorna i Holland inte är yrkesverksamma är *välståndet*... I vissa kretsar talar man ofta och gärna om »vårt välstånd». Det finner man säkert bland det växande antalet miljonärer, inte bland den arbetande befolkningen.

Nej, sanningen är snarare att man tidigare helt enkelt inte behövt de gifta kvinnornas arbetskraft. Man bör också hålla i minnet att några smulor av de stora vinsterna från de rika kolonierna också föll på den arbetande befolkningen. Å andra si-

dan var dessa vinster orsaken till att industrins utveckling i Holland för-
senades.

Nu förändras situationen snabbt. Holland är ju medlem av De sex (den s. k. europeiska ekonomiska gemenskapen) och det tvingar företagen till skärpt konkurrens med utlandet — i varje fall inom den »europeiska marknaden». Vad kan under sådana omständigheter te sig mer idealiskt för företagarna än att suga åt sig den stora hittills så gott som outnyttjade reserven av billig kvinnlig arbetskraft? Och vad företagen behöver är för en del politiska partier heligt bud och alltså börjar de anpassa sin moral till det. Det vill säga: de hjälper till att värva kvinnor för industrin.

Överst: Som barnmorskor och -sköterskor och allt-i-allo inom jordbruket finner man de gifta kvinnorna. Nu ropar industrin också på deras arbetskraft. Nederst: Drygt 1.100 kvinnor från hela Holland samlades i våras till en s. k. lantdag, organiserad av det demokratiska kvinnoförbundet, och krävde att landet skulle bli neutralt och atomvapenfritt.

Deltidsarbete erbjuds . . .

Kvinnornas löner är i regel en tredjedel lägre än männens. Den starka oppositionen mot detta förhållande förde till att en riksdagsmajoritet för några år sedan uttalade sig emot denna ekonomiska diskriminering — men i praktiken har knappast något förändrats härvidlag.

Om industrimännen i dag alltså mer än någonsin är hågade att utnyttja den billiga kvinnliga arbetskraften är de ändå tvungna att göra vissa eftergifter för att kunna dra in de gifta kvinnorna i arbetslivet. Man erbjuder t. ex. deltidarbete, här och där vid fabriken upprättas daghem, bidrag till resekostnaderna till och från arbetet erbjuds. För det är nu en gång så att yrkesarbete inte är populärt bland de gifta kvinnorna i Holland. De är inte vara vid det, i århundraden har de fått höra att den gifta kvinnans plats är i hemmet. Detta innebär naturligtvis inte att alla gifta kvinnor bara ägnat sig åt hem och barn. Många har för att hjälpa upp familjens ekonomi tagit tillfälliga arbeten, mest som städerskor eller hemhjälp, och till och med oregistrerat industriellt arbete, s. k. hemarbete, för konfektionsindustrin mot eländigt låg betalning som de hoppas kunna kompensera sig för genom att de inte behöver uppge inkomsten för skattemyndigheterna. Det händer att hela familjer plågar sig till långt fram på nätterna med sömnads-, sorterings- och liknande arbeten.

En industriarbetares genomsnittsinkomst är 80 gulden i veckan (unge-

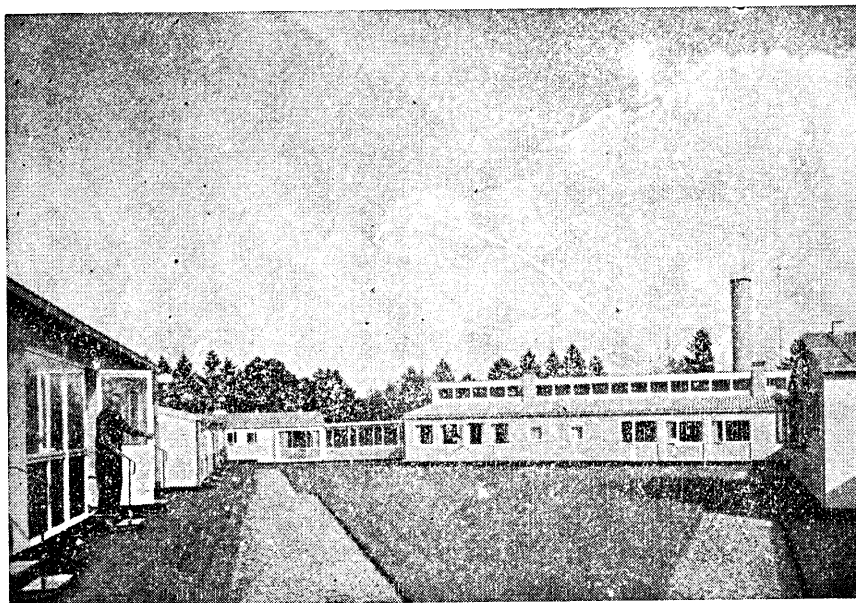

fär 125 sv. kr.). Det räcker knappt till den dyra hyran och de nödvändigaste livsmedlen, mycket mindre till någon sådan »lyx» som kylskåp eller TV-apparater, saker som vi dock anser hör till det moderna livet.

Det är naturligtvis viktigt och naturligt att kvinnorna lär sig ett yrke och deltar i produktionslivet. Men betingelserna måste bli bättre. Så t. ex. krävs det helt andra och kraftigare insatser för att ge de unga flickorna yrkesutbildning. Kvinnorna måste få samma befordringsmöjligheter som sina manliga arbets-

kamrater och de förvärvsarbetande husmödrarnas arbetsbörda måste underlättas genom att det skapas daghem, skolbespisning för barnen, matsalar vid företagen och andra lättnader. Det är också viktigt att det ordnas kurser för omskolning, speciellt för kvinnor som nu vill söka sig ut på arbetsmarknaden men som i årtionden varit husmödrar och kanske aldrig fått någon utbildning för förvärvslivet eller som under de många åren som husmödrar inte haft någon kontakt med det yrke de som unga arbetade i.

Sita

Det blev billigare att bygga envånings- än flervåningshus — trots alla olycks-
korpar. De sex paviljongerna är förenade med varandra och inrymmer 72
vårdplatser, 12 i varje paviljong.

"EJ FATTIGHUS — men eget HEM"

Stegen till forna tiders fattighus var tunga för dem som måste gå den vägen. Fattighus var en i alla avseenden trist anläggning. Och visst finns det än i dag allt för många ålderdomshem som förbättringarna till trots fått mycket i arv från den tiden. Men det finns också undantag och ett djärvt sådant är ålderdomshemmet *Vätterliden* i Motala.

"Ej fattighus — men eget hem" var arkitektens motto när ålderdomshemmet ritades, och som allt nytt mötte även detta förslag motstånd. Olyckskorpar menade att det skulle bli för dyrt om man inte byggde högre än envåningshus. Nu när det hela är färdigt — *Vätterliden* togs i bruk för tre år sedan — kan åldringsvårdsnämndens ordförande, *Sten Jornäs*, presentera siffror som visar att det inte alls blev dyrare utan tvärtom.

Sex paviljonger, som är förenade med varandra, så att man kan besöka dem alla utan att gå utomhus, ger 72 vårdplatser, alltså 12 i varje paviljong. Till varje paviljong hör egen matsal, på så sätt slipper man massutspisningen, som särskilt gamla människor är föga förtjusta i.

Från det moderna centralköket kommer maten i uppvärmda vagnar till paviljongerna. Ett dagrum med möjlighet till avkoppling och förströelse finns också i varje paviljong och till detta hör ett pentry som möjliggör kaffekokning på kvällarna. Det är alltid samma personal på avdelningen för att de gamla och personalen verkligen skall lära känna varandra. Badrum hör till varje paviljong.

Sjukrum med en sjuksköterska och läkarbesök en gång i veckan, en samlingssal med scen, hobbyrum och en trevlig trädgård tillhör de gemensamma anläggningarna för ålderdomshemmet. Till trädgården har man för övrigt egen utgång från varje rum. Av intresse är också att trappor, som ofta vållar besvär för gamla människor inte existerar annat än ner till källarplanet.

Av rummen är 48 enkelrum och de övriga platserna i dubbelrum. Här betonar man dock att behovet av enkelrum är störst, enär oftast den ene av makarna gått ur tiden innan den andre söker sig till ålderdomshemmet.

En vägledning för Sveriges medborgare

lyder underrubriken till broschyren "Om kriget kommer" som utgetts av inrikesdepartementet i samarbete med organisationen Folk och försvar.

En vägledning till vad? Till en naiv förtröstan på att "om kriget kommer" så är det i alla fall inte så farligt, vi har normalskyddsrum och har vi inte det så har vi vanliga källare som "ger ett gott skydd mot radioaktiv strålning".

"Den som blivit utsatt för bestrålning måste skyddas mot infektioner. Omsorgsfull behandling av alla sår och skador och noggrann renlighet minskar risken för komplikationer."

Det låter nästan som om det gällde vanliga sår: bara man iakttar den nödvändiga renligheten så klarar man sig...

Man blir upprörd över hur lättvindigt atomfaran behandlas i denna "vägledning för Sveriges medborgare". Automatiskt drar bilder, tagna efter atombombsexplosionen i Hiroshima över näthinnan. Det är särskilt en som vi inte kunnat glömma i all dess ohygglighet: en skugga på en sten — det enda som var kvar efter den människa som stått där vid bombningen.

Vi vet att av dem som överlevde är det många som lidit en kvalfull död och andra som bara väntar på döden — för att inte tala om alla arvsskador och alla kvinnor som föder ofärdiga barn.

Det är inte lätt att vara människa, det finner vi bekräftat i följande notis som vi fann i *Stockholms-Tidningen* den 20 oktober i år:

PIGG ATOMHÄST

Hiroshimas enda överlevande atomskadade häst är vid en ålder av 22 år åter pigg och kry.

Experter anger som orsak till hästens tillfrisknande att den inte som människan i en liknande situation går i ångest för strålningssjuka.

Ack ja, varför är man behäftad med ett psyke?

Margot Mårdh

Rummen är visserligen inte så stora men mycket ljusa och trivsamma och varje rum försett med toalett och garderob. Möbleringen

En miniatyrräsväg som betjänas av barn i de lägre tonåren finns sedan 5 år i Harbin i nordöstra Kina. Den frekventeras livligt både av deras jämnåriga och av de äldre. Här ser vi en grupp pionjärer på "Station Peking" inhämta upplysningar av en ung konduktör. Ovan tar stationens unga stins emot meddelande från en annan station.

GUNHILD TEGEN:

NATTLIG RESA

Det skymmer redan när planet går ner i Nanking, Kinas forna huvudstad. Vi skulle fara direkt till Shanghai och vet inte alls varför

är också ljus och modern, men i strävan att skapa hemmiljö brukar ändå en del få ställas ner i källaren för att ge plats åt den kära byrån eller fåtöljen från den förutvarande lägenheten. I rummen finns högtalare för att man skall kunna ta in programmen som sänds över centralradioanläggningen, men också höra underhållningsprogram och gudstjänster från den gemensamma samlingsalen om man inte önskar gå dit.

"Ej fattighus — men eget hem" var alltså mottot och byggnaderna på en av stadens vackraste punkter nära Vättern ger närmast intrycket av radhusbebyggelse i modern stil. De gamla intygar enstämmigt att de trivs utmärkt på Vätterliden. Av forna tiders skräck för ålderdomshemmet finns inget kvar. I dag väntar 60 personer i Motala på plats vid ålderdomshemmet.

N. Berndtson

det blir ett avbrott här. Ingen beklagar det — Nanking är en intressant stad, rik på minnesmärken som Peking.

Vi kan inte fråga piloten, han talar och tänker bara på kinesiska. Och tolken tar allt med ro, hon menar att det vi behöver veta, det får vi nog veta i sinom tid.

Vi far i bil genom en stad — gammal och modern på samma gång. Allt blandat, vackert och fult om vartannat, precis som i Stockholm. Man har tydligen skaffat oss rum för natten på något hotell. Mottagningskommittén i Shanghai får vänta tills i morgon — hoppas den blir underrättad om vår försening!

Ett prydligt rum för två öppnas för oss. Middagen väntar på nedre botten så snart vi installerat oss.

Än gungar jorden svagt efter den långa flygningen från Peking denna förmiddag. Vi håller oss i ledstängen när vi vandrar ner till matsalen. Den är enkel, vitstruken, i sträng socialistisk stil. Men maten är snarare lukullisk. Ingen kan laga kyckling som en kinesisk kock — mör och saftig, skuren i stora bitar utan spår av skelettet, vilar den på en risbädd rikligt överguten med en tjock gul sås med champinjoner. Ja, det var huvudrätten — och den var tillfyllest.

En trevlig kypare kan lite engelska och är glad och vänlig. Vi trivs, vi

gläder oss åt att få se Nanking vid dagsljus i morgon. (Tolken äter på annat håll eller ordnar med vidaretransport till Shanghai.)

Innan vi är färdiga kommer vår lilla förtjusande tolk tillbaka. Hon har telefonerat till Nankings kvinnliga och berättat om vår remarkabla närvaro och vår oerhörda vetgirighet — och inom en kvart kommer två sociala damer för att berätta om sitt arbete för oss. Vi tackar vår energiska miss Shang, och tar hissen upp till vårt rum.

Snart, mycket snart, fungerar kvinnornas organisation fast vi kommer så olägligt apropå. Två unga allvarliga damer inträder och vi placerar dem på två stolar och sätter oss själva på sängarna. Den ena är ledare för stadens kvinnoorganisation, den andra för landsbygdens, Nankings landsbygd. De leder kvinnorna i deras arbete för barn i olika åldrar — det vill säga så att en stor del av kvinnorna kan gå ut i förvärvsarbete medan de andra sköter krubbor, daghem, förskolor och lagar maten i stora gemensamma kök (som vi senare skall få se i Shanghai). De håller var sitt lilla föredrag späckat med siffror. De är intelligent och målmedvetna. De är rara och älskliga. Uppfyllda av sin nya värdighet och mission. Vi skulle få se många, många av dessa energiska kinesiska kvinnor under våra tre veckor i Kina!

Mitt i denna lektion kommer en boy med telefonbud till tolken, som också är vår reseledare. Hon försvinner — och vi bjuder våra gäster

på det te som saits in åt oss i början av samtalet. Vi ler och pekar. Vi förstår varandra utan tolk. Någorlunda.

Så kommer hon tillbaka, vår tolk. Nytt bud! Klockan halv elva går ett godsplan till Shanghai — vi får följa med om vi vill. Det är inte bekvämt — men vi vinner tid!

Vi tackar ja.

I mörka kvällen far vi till flygplatsen. Ensamt ligger där ett litet grönaktigt flygplan, och vi äntrar trappan upp. Mitt på golvet är varor av olika slag stuvade, lådor och verktyg och stora paket. Utefter väggarna går en smal träbänk. Där har man vänligt brett ut filtar åt oss. Vi är bara fyra passagerare och två unga män, besättningen, som sköter frakten och navigationen. Allt tycks vara färdigt när vi kommer, utan dröjsmål lyfter den lilla farkosten och vi flyger ut i den svarstaste natt jag upplevat. Hur kan de styra i detta mörker? Stjärnorna måste vara insvepta i molndok och månen tycks vara i nedan. Men det går framåt — och vi får lita på ödet att det går i rätt riktning.

Snart känns det kallt i juninatten. Vi har väl kommit upp i vindarnas boning. Vi sveper filtarna omkring oss, stöder fötterna mot våra egna kappsäckar och kurar ihop för en liten lur. Så gör också tolken och hennes kamrat. En svag lampa lyser över fraktgodshögen på golvet, den ser ut som en av de bergskedjor vi

passerade från ovan under dagen — knöliga, veckade, kala. Som presenningen över godset.

Men jag kan inte sova. Jag lockas av mörkret därute. Med ansiktet pressat mot fönstret stirrar jag ut i natten och söker en enda ljuspunkt i denna del av Kina. Sover alla redan? Redan? Klockan är mellan 11 och 12 — det är sent, det är natt för dem som arbetat hårt på åker och äng och risfält under en het arbetsdag. De har alla släckt sin lampa, de sover! Varför far detta ensamma plan i natten? Jo, säger miss Shang, det är så att fraktplanen inte får ta upp flygplatsens utrymme när som helst — de måste fara när rummet är fritt! Och hur kan de se? Miss Shang småler. — De flyger efter kompass — och förresten ser man något litet när ögonen vant sig! — Jag skäms lite, det var kanske kineserna som uppfann kompassen liksom de upfunnit det mesta, tusen år innan vi kom på det. De var med när krukten fanns upp — för det var de som gjorde det! Men det föll dem inte in att skjuta ihjäl folk med det nya smällpulvret, de gjorde de vackraste fyrverkeripjäser av sin uppfinning! Bara det — ända tills — ja tills vi lärde dem att skjuta på människor! Nu kan också de det — i nödfall.

Nu — nu glimmar ett ljus därnere! Och snart ett till! Det är förebudet till storstaden. Kanske är det ljusen vid någon bro över en flod? Kanske är det en fabrik vid stranden av

Jangtsekiang, som vi sett vindla ner mot kusten under gårdagen?

Snart glimmar det på många platser därnere — och inom kort ser vi som en jordisk stjärnhimmel under oss. Bara ljuspunkter, ingenting av landet! Och på denna stjärnkarta är piloten hemmastadd. Han svänger målmedvetet av mot en väldig fyrkant upplyst av en ljusramp runtom. Det är Shanghais flygplats.

Efter några omilda stötar stannar vi. Stela vacklar vi ut. Vi vinkar åt de unga männen som kört oss så väl i natten, och kliver utför stegen. Hur skall man nu få ett hotellrum mitt i natten?

Onödiga bekymmer! Vi omringas av en liten grupp glada vänliga ansikten som hälsar oss välkomna. — O, säger jag, har ni gått upp mitt i natten för att möta oss!

— Det är klart, svarar de med ord och åtbörder. — Det är vår glädje — vårt jobb!

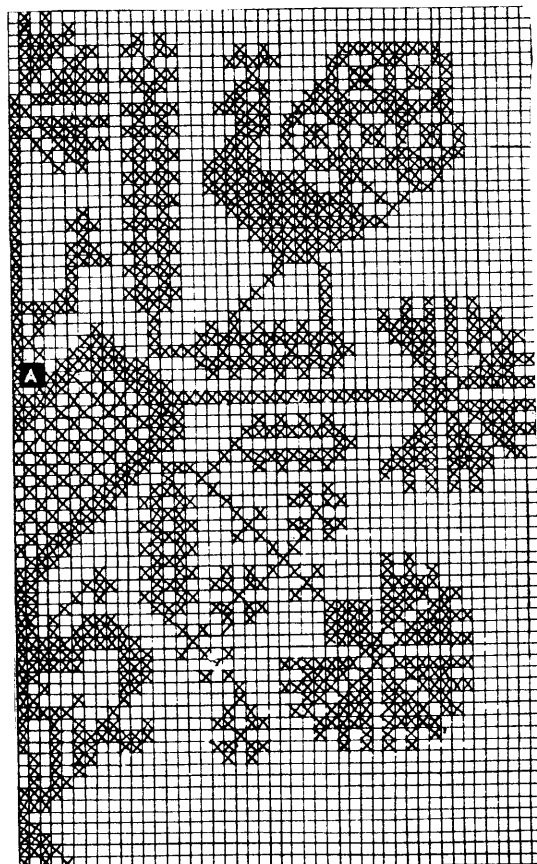
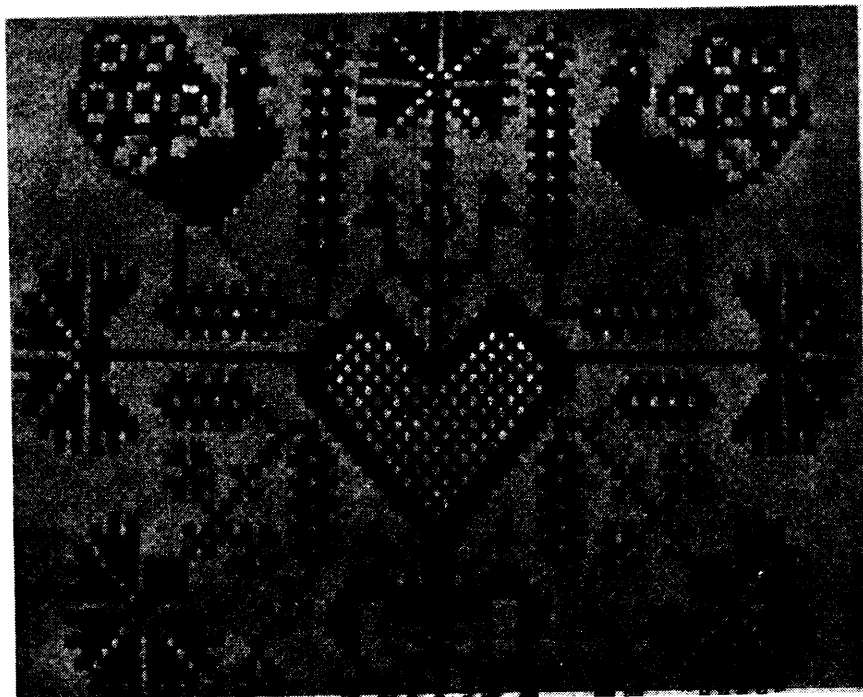
Tio dagar senare vakade dessa underbara damer, nu våra vänner, på samma flygplats för att säga adjö när vi reste tillbaka till Peking. Det var inte så sent, inte så mörkt och planet var betydligt större. Och större var vår kunskap, vår erfarenhet, vår beundran för Kinas kvinnor som så snabbt tagit upp sina nya plikter och rättigheter och som utövade dem med en förtjusande grace och en energisk målmedvetenhet, som djupt imponerade på oss. De tog oss i hand och sjöng: We are sisters, we are sisters — jorden runt!

Ack att så vore — jorden runt! Vad vi skulle kunna uträtta mycket — också utan revolution.

ETT GAMMALT MÖNSTER

i korsstygnsöm kan göra sig bra på en kudde i modern omgivning om man väljer det rätta tyget och i rätt färg. Linne bör det vara och till broderiet använder man endast en färg, t. ex. blått mot vit botten eller vit mot blå eller röd botten. Typmönstret längst t. h. visar halva broderiet.

Korsstygnsöm är lätt att sy och det går snabbt undan, särskilt när man som här håller sig till en enda färg. Så kanske det kan vara ett julklappstips? Två saker är emellertid viktiga när man syr korsstyg: materialet får inte vara för grovt, då blir stygnen för stora och arbetet ser "billigt" ut — och stygnen skall läggas åt ett och samma håll.

En svår examen

Den hände i Bulgarien och berättas

av T. DILEV

Redan som barn ansågs jag som mycket vetgirig. I tonåren funderade jag mycket över äktenskapet. Jag drömde om en stor äkta familjelucka. Lidelsefullt försvarade jag principen om likaberättigandet. Mina vänner kallade mig till och med »den förkroppsligade familjerätten».

Innan vi gifte oss studerade min fästmö och jag ivrigt den litteratur som behandlade kärlekens och familjens problem. Beväpnade med kunskaper beslutade vi att bygga vår äktenskapliga lycka på det fullständiga likaberättigandets grundval. På detta sätt löste vi emancipationsproblemet. Och i sanning, genast efter bröllopet tillerkände jag min hustru oinskränkt frihet i allt som rörde det husliga arbetet: efter eget godtycke fick hon laga middagen och kvällsmaten på spisen eller i ugnen, använda smör eller margarin eller olja i stekpannan, diska i varmt eller kallt vatten — allt efter behag. Kort sagt, jag gav inga föreskrifter utan överlät helt och fullt åt henne själv detta lätta och trevliga arbete.

Mina plikter var mera komplicerade. Jag måste gå till mitt arbete, förtjäna pengar och på avlösningdagen överlämna dem till min hustru. Denna börda axlade jag i fullt medvetande om det ansvar jag hade som familjens överhuvud.

Trots att vi i förväg hade tänkt igitnom och beslutat allt så hade vi ibland olika mening och det hände till och med att vi råkade i gräl. I början fann jag det ganska naturligt — man måste ju hinna vänja sig vid varandra!

På första årsdagen av vårt bröllop sade vi till varandra: »Detta året som vi levtt tillsammans har inte varit så illa. Riktigt farligt var det väl egentligen bara en månad... Nå, kanske de första tre månaderna... Men så är det ju för alla unga makar!»

Och så skred vi då fredligt hand i hand vidare på vår levnadsbana.

»Aldrig hade jag vetat att händerna blir så smutsiga av kol...»

Jag har naturligtvis glömt att berätta att min fru skulle upp i examen i statskunskap vid högskolan. Och denna examen ställde allt på huvudet i vårt hem.

Tiden för förberedelserna var mycket knapp och jag greps av en dyster aning: skulle det männe innebära att jag måste ta på mig en god del av de husliga plikterna? Och min manliga värdighet? Är jag en man eller är jag det inte? Och som man har jag dock mina egna plikter att sköta!

Men min hustru måste få hjälp. Och så kränkte jag den århundradegamla tradition som strängt avgränsar mannens arbete från kvinnans, och tog itu med det husliga arbetet.

Från och med nu började för mig martyrens liv. För det första måste jag stiga upp en timme tidigare, väcka min hustru och plocka fram hennes föreläsningar och anteckningar ur skåpet. Därpå tände jag i spisen (aldrig hade jag vetat att händerna blir så smutsiga av kol) och lagade till frukosten. När jag kom hem från arbetet måste jag diska, städa upp, piska mat-tor och så vidare, och så vidare. Det resulterade i att jag var trött redan på morgonen och på kvällen kom jag i säng senare än vanligt.

En examen i statskunskap är ingen lapprisak, och mitt martyrium varade i det närmaste en månad. Mina nerver var fullkomligt upprivna, jag började bli lättretlig och magrade påfallande. Min hustru däremot var sig lik, vänlig och rar. Jag var färdig att ställa till gräl för minsta småsak, men hon tog inte upp den kastade handsken utan var mild och lugn. Förresten är det inte så konstigt: kan en kvinna uppträda

annorlunda mot en man som bär henne på sina händer och dessutom städar, tvättar och lagar maten? Och ändå beslutade jag att nu skulle det bli slut på det här. Medan detta beslut mögnade inom mig började examensproven vid högskolan.

Det var en svår tid! Förargad och missmodig gick jag omkring och när jag skulle säga något till min hustru grep jag till det gamla medlet: jag räknade till hundra först.

O, du lyckligaste av alla dagar! Min hustru erövrade diplommet.

»Och nu är det äntligen över!» sade jag.

»Vad är det som är över?» frågade hon förvånad.

»Och det frågar du!» skrek jag upp-rörd. »Din examen, alla dessa kval...»

»Jaså det, ja, ja, naturligtvis», sade hon mjukt och smekte ömt mina avmagrade kinder, där hennes fingrar efterlämnade bläckfläckar.

»Nu kan också jag få vila mig litet...» började jag försiktigt.

»Vad? Tycker du inte hushållsarbete är lika lätt och trevligt som tidigare?»

»Lätt och trevligt? Dumheter! Fast naturligtvis...»

»Käraste», avbröt hon, »jag tvivlar inte på att din examen varit svårare än min. Men jag ville att du skulle lära dig uppskatta till dess fulla värde det lätta och trevliga arbete som du hittills inte haft den blekaste aning om...»

Sedan dess delar jag och min hustru på hushållsarbetet. För länge sedan har vi skaffat oss kylskåp och tvättmaskin. Principen om likaberättigandet har slutgiltigt fått fast fot hos oss.

Bära brev på deltid

I Stockholm har posten börjat anställa kvinnliga brevbärare på deltid. Bakgrunden till detta initiativ är den stora knapphet på personal som posten sedan länge kämpat med. Först att pröva metoden var postanstalten Bandhagen i de södra förorterna.

I medvetande om att det måste finnas en stor arbetskraftsreserv bland kvinnorna i förorterna skickade man till en början ut ett s.k. säljbrev till husmödrarna i vissa delar av området och erbjöd dem arbete på deltid. Och det kom ansökningar, mångdubbelt flera än lediga tjänster, berättar postmästare Tore Edström i Bandhagen. Från början anställdes 12 av de sökande. Vi fann att det var en god lösning och nu har verksamheten utvecklats så i dag har vi 20 kvinnor som bär post på deltid. När systemet är fullt utbyggt räknar vi med att deras antal ska ha stigit till 24.

Lärotiden beräknas normalt till 10–12 dagar eller till dess vederbörande känner sig säker på arbetet. Under denna tid får de nyanställda hjälp och vägledning av instruktörer. Vi har också startat studiecirklar för att ge våra deltidsarbetande brevbärare insikt om hur postverket fungerar och för att ge dem sådana kunskaper som

kan behövas för att kunna stå allmänheten till tjänst med upplysningar och dylikt, berättar postmästare Edström.

Likalönen genomförd

– Lönen är densamma för kvinnor och män. De avlönas efter en särskild Stockholmslön för biträdespersonal och den utgår med 4:45 per timme.

Det hela har slagit mycket väl ut och man står nu i begrepp att pröva systemet på andra håll där det råder knapphet på personal. Och jag måste få lov att säga, avslutar postmästare Edström, att våra damer delar ut posten noggrant som ett urverk. Inget enda klagomål om felsorteringar har vi haft.

Det var ju ett gott betyg. Vad säger de nya yrkeskvinnorna själva?

Karin Berglund heter en av dem. Hon sysslade tidigare med hemsömnad, kände sig isolerad och tyckte jobbet var ganska trist. Började så småningom fundera på att ta ett deltidsarbete. Sökte hos spårvägen, men den oregelbundna och ganska obekväma arbetstiden passar inte en mamma som gärna vill vara hemma då dottern kommer från skolan. En grannfru gjorde henne uppmärksam på att posten sökte brevbärare på deltid. Karin Berglund tog genast kontakt med postmästaren, fick

– Aldrig hade jag trott det var så mycket att göra innan man kommer i väg med väskan säger Karin Berglund, nyvorden brevbärare på deltid.

jobbet och började nästan omgående praktisera i det nya yrket.

Arbete från arla innan posten når vår låda

– Vi delar på en brevbärartjänst, jag och en annan fru, berättar Karin. Det innebär att jag varannan dag börjar klockan sex och arbetar till elva. Dessa dagar har jag ingen eftermiddagstur. Nästa dag börjar jag halv nio och håller på till kvart över tio och går sedan eftermiddagsturen mellan halv ett och kvart över tre.

Aldrig hade jag trott, säger Karin, att det var så mycket arbete att göra undan innan brevbäraren går ut och adressaten får sitt brev i lådan. Det första vi får göra klockan sex på morgonen, är att tömma alla postsäckar, lossa snören kring brevbuntar och lägga fram allt till grovsortering. Så är det dags att »ställa» posten, dvs sortera den i bestämda fack efter husnumren. Korsband för sig och brev och annan värdepost för sig. Sedan har varje brevbärare en pärm med alla adresser inom det egna distriktet och

Posten sorteras: först grovsortering, sedan skall den »ställas», dvs. sorteras i bestämda fack efter husnumren. Korsband för sig, brev och annan värdepost för sig.

där sorteras slutligen posten exakt i den ordning den skall delas ut.

I Karin Berglunds distrikt finns det 476 hushåll och på morgonturen då det alltid är mycket post delar hon och hennes kamrat på distriktet. På eftermiddagen, då det som regel är betydligt mindre att bära ut klaras distriktet av en och där skiftar de alltså varannan dag.

Ett tungt jobb som borde betalas bättre

Det är ett tungt jobb, betydligt tyngre än jag någonsin trodde, säger Karin. På morgonturen väger postväskan så där en 28–32 kilo. Posten håller emellertid med cykel och nu ska visst bestämmelserna ändras så att vi får lov att lämna väskan med korsbanden i bottenvåningen och det kommer ju att underlätta arbetet, i synnerhet om man som jag fått ett distrikt utan höghus och hissar och i en del fall har fyra trappor att knata både upp och ned för.

Första veckan var jag så slut, hade muskelvärk i benen och de kändes tunga som bly och jag trodde aldrig att jag skulle orka fortsätta. Men nu går det bra. Och jag stortrivs med jobbet. Det är roligt, jag får motion, frisk luft och tillfälle att träffa andra människor. Jag har hyggliga arbetskamrater, som håller ihop och är hjälpsamma mot varandra. Ja, jag har fått en helt annan livslust, bekänner Karin. Yrkesarbetet har befriat mig från min tidigare isolering om dagarna. Allt är mycket roligare nu – till och med att komma hem till disk och obäddade sängar!

Men 4:45 i timmen är dåligt betalt för ett så pass tungt arbete, anser Karin och menar att också de deltidsarbetande husmödrarna måste organisera sig fackligt och delta i strävandena att höja brevbärarkåren från den låglönegrupp den onekligen är.

Karin Berglund utgör ett strålande exempel på vad ett deltidsarbete ändå kan betyda för en husmor som under många år ägnat sig åt hem och familj. Och postverket har för sin del visat att det går att inrätta deltidstjänster med litet god vilja och organisation. Vi hoppas för vår del att det här exemplet ska följäs på andra områden av den offentliga arbetsmarknaden och naturligtvis också på den privata.

BIRGIT JANSSON

F otot här bredvid är av min dotter Louee. Hon är redan 10 år och går som andra amerikanska barn i skolan, i fjärde klassen.

Louee önskar sig inget högre än att vara »precis som de andra barnen». Denna önskan har väckts hos henne genom den lilla värld hon rör sig inom: den värld som innesluter barnen i vårt bostadskvarter, hennes skola, radio och TV.

Men Louee har en egenskap som hindrar henne från att helt uppnå det åtrådda (åtminstone så som det nu är ställt). På ett sätt kommer hon alltid att vara »annorlunda»; hon är nämligen frukten av ett »blandäktenskap»: hennes mor är en vit och hennes far en neger.

Louee är medveten om detta »annorlundatillstånd». På det grymma sätt som barn obetänksamt lägger i dagen, sörjer hennes små väninnor redan för att hon aldrig glömmer det.

»Mamma», brukade hon säga när hon tvålade in sina söta bruna ben i det varma badvattnet, »varför är jag brun?»

»Därför att din pappa är brun», svarade jag.

MIN DOTTER *Louee*

av den amerikanska författarinnan H. W. EDWARDS

»Men varför är han brun?»

»Därför att han är en neger.»

»Och varför är du ingen neger?»

»Antagligen för att jag hittade fel föräldrar, älskling», svarade jag.

Hon såg upp på mig, kisade med sina vackra bruna ögon och grimaserade: »Ha!»

»Mina föräldrar var judar.»

»Men när du är vit och pappa är brun, varför kan jag då inte vara vit?»

»Jag tror det är för att i vårt land anses var och en vars mormor eller morfar eller farmor eller farfar var neger, själv som neger.»

»Men varför, mamma?»

»Å, det är en lång historia, älskling, och det är tid att jag skrubbar ryggen på dej nu.»

»Ja, mamma. Men varför?»

»Därför att för länge, länge sedan, långt innan Abraham Lincoln var president, hade vita rika människor i Södern negrer som slavar och ansåg att de måste sätta skräck i de fattiga vita människorna så de inte hjälpte negrerna att befria sig. Därför sa de att det är dåligt att vara svart och de lyckades verkligen få många att tro det. Men det gör bara människor som inte förstår att tänka. Bra människor däremot vet hur det står till med den saken.»

»Jaså, på det sättet», sa hon. Och jag såg att hon allvarligt funderade på mitt svar.

Jag vet inte hur ofta dessa samtal upprepades, men nog var det under ett par år som saken oavlatligt togs upp igen.

En gång – Louee var i 7-årsåldern – låg hon på min säng under pappas stora badrock och vilade ett slag. Jag stod i badrummet och tvättade strumpor och i spegeln kunde jag se henne där hon låg. Då började hon igen. Men nu hörde jag ett skarpare tonfall i hennes röst.

»Varför», frågade hon, »är det egentligen bättre att vara vit än brun?»

»Vem påstår det?» frågade jag i uppfordrande ton.

»Alla barn säger det», svarade hon och stödde sig på barnens högsta instans i alla viktiga frågor.

»Du menar väl alla vita barn?»

»Nå-å-å ja-a-a...»

»I verkligheten tänker de inte alls så, Louee», svarade jag bestämt.

»Hur menar du?» frågade hon och stödde sig på armbågen.

»Om det är så bra att vara vit, varför väntar då dina små vänner så otåligt på att det ska bli sommar så de kan krypa i sina baddräkter och sola sig? Vad är det för färg de vill få, säg mej det.»

Orden dog på mina läppar. Det var alldeles tyst i rummet. På grenen framför fönstret slog sig en liten rundnätt mes ner, vippade en smula, visslade en låt och flög därifrån. Jag såg på min dotter.

Hennes ansikte strålade klarare än middagssolen. Hennes ögon lyste och de fint svängda ögonbrynen var högt uppdagna i pannan.

»Bruna vill de bli!» ropade hon.

Så kastade hon sig tillbaka i sängen och skrattade, först högljutt, sedan övermodigt frissande.

Efter den lektionen behövde vi aldrig uppehålla oss vid det hyckleri med vilket de vita påstår sig vara bättre än de färgade.

*

När skolan började förra hösten gick Louee i fjärde klassen, en av 35 barn i en klass sammansatt av många nationaliteter: negrer, japaner, koreaner, kineser och vita.

Klasslärarinnan är en rar, behaglig kvinna, som själv har fem barn. Mycket snart började Louee vålla henne åtskilliga bekymmer. Hon var ouppmärksam, lektionerna var tråkigare än att sitta och drömma eller med blicken följa fåglarnas flykt mot den blå himlen.

Och så bjöd vi hem lärarinnan till middag en dag för att tala ut med henne om våra gemensamma små problem. Det glädde oss att lära känna henne, ty man märkte genast att hon intresserade sig för barnen i sin klass.

Vi har alltid velat att Louee med glädje ska gå till skolan och förstå hur viktigt det är att skaffa sig kunskaper och bildning, ty utan en viss grad av kultur och omdömesförmåga är livet i vårt samhälle nästan outhärdligt för en sensitiv människa. Men i den här åldern låter barnen sig inte så lätt övertygas om hur viktigt det är med kunskaper.

I Kalifornien, liksom över huvud taget i vårt land, har vissa tyvärr alltför inflytelserika kretsar avskadat alla lärare med liberal politisk inställning eller med framstegsvänlig läggning och förbindelser. Det har de gjort med hjälp av en rad förföljelser som våra efterkommande en gång kommer att finna alldeles otroliga.

Den yngsta vägen av det här slaget började sommaren 1959. Representanthusets kommission för oamerikansk verksamhet under ordförandeskap av Francis Walter (Pennsylvania) kallade till förhör 110 lärare, flertalet av dem kvinnor.

Louee hörde talas om den kamp som fördes där. I första omgången slutade den med fullständigt nederlag för kommissionen. Min flicka sa inte mycket, men den här gången hade hon varit mycket lyhörd, något som jag senare skulle upptäcka.

Kommissionen skuddade snabbt stoftet av sina fötter men lämnade sina agenter kvar. Skolkonsulenterna skulle på platsen utföra det smutsiga arbetet, men i många fall talade undervisningsresultaten bara till lä-

FÖR FREDEN.

En av dem som gick den nära tre mil långa marschen från Söder till Ursvik för kravet om slopande av alla atomvapen och allmän och total avrustning var konstnärinnan Siri Derkert. Vid rasttillfällena tog hon naturligtvis fram ritblocket. Den lilla till höger fick väl mest åka, men med var hon, det sörjde hennes föräldrar för, som liksom alla de andra marscherade för att hon och hennes små kamrater må få leva. Precis som miljontals andra föräldrar gör i alla världsdelar i sin strävan att förhindra ett tredje världskrig.

rarnas förmån. Då hoppade statens befullmäktigade in. Som i varje strid blev det offer. Lärare avskedades, tvivelsutan under de mest genomskinliga förevändningar.

Louee följde med intresse det hela. En dag gjorde hon mig uppmärksam på en tidningsnotis: kommissionen för oamerikansk verksamhet hade, förbittrad över sina nederlag i Kalifornien och Puerto Rico, beslutat komma tillbaka och tvätta av skammen.

Dagen efter att detta stått att läsa i tidningen bad Louee mig om hjälp att leta fram ett tidningsurklipp för ett föredrag i skolan om »dagsnyheter». Barnen i klassen klipper ur en notis ur tidningen, tar den med sig till skolan, står upp och talar om det problem den gäller.

Jag föreslog Louee att ta notisen om den nya häxjakten på lärarna.

»Å nej, mamma», ur hennes röst talade en tydlig förtvivlan, »du vill väl inte att jag ska få obehag?»

»Naturligtvis inte!» Jag anträdde återtaget. »Se här, ta den här om den lilla flickan som opererats i hjärtat.»

Senare på dagen stötte vi båda samman i köket.

»Om du bara visste, mamma!» ropade hon upprörd.

»Vad är det då?»

»Nancy hade med sig tidningsurklippet om lärarna för 'dagsnyheter' i dag.»

»Nancy? Är det inte den lilla kinesiskan som du påstår är lärarinnans favorit?»

»Jo!»

»Nå, och vad hände då?»

»Varje gång som Nancy räckte upp handen skickade lärarinnan ut henne att vattna blommorna.»

»Men hur kunde lärarinnan veta vad Nancy ville säga?»

»Nancy visar henne alltid allting så fort hon kommer på morgonen.»

»På det sättet! Och fick Nancy slutligen läsa sitt tidningsurklipp?»

»Nej. Lärarinnan hittade på allt möjligt som hon skickade ut Nancy att hämta, ända tills 'dagsnyheterna' var förbi. Sedan sa lärarinnan att det gjorde henne ont att Nancy inte fått läsa upp, men hon får komma som den första nästa gång.»

Jag fann att jag måste ta den stackars lärarinnan i försvar.

»Jag tror det var mycket klokt av din lärarinna, Louee. Slutligen har hon dock fem barn och kan inte kosta på sig att tillåta en sådan diskussion. Det inser du själv, inte sant?»

»Hmm! Man hade hivat ut henne precis som de andra lärarna. Alldeles säkert!»

I detta ögonblick önskade jag nästan att Louee vore mindre påpasslig i skolan. Sitt pensum i den nyaste tidens historia tycktes hon ha lärt mycket noga.

Honorine Hermelin:

MED ÖMHET FÖR DE UNDANSATTA

Det finns gamla 30-åringar och unga 90-åringar. Doktor Ada Nilsson, som i september fyllde 89 år, hör till de unga, de ännu i hög ålder andligt vitala. Denna höst har hon i tidskriften *Vi* publicerat en rad artiklar om Alexandra Kollontay, som ända fram till sin död 1952 var hennes nära vän och förtrogna. Artikelserien inleddes med denna presentation av läkaren och människan Ada Nilsson, hedersordförande i Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Doktor Ada Nilsson har framträtt och märkts i stockholmska kretsar av skilda slag — utom i läkarkretsar även i konstnärliga, politiska, socialradikala — alltsedan förra seklets sista årtionde. Ja, man kunde nog säga att redan på 80-talet märktes 12-åringen, som från den lilla herrgården Toarp i sjuhäradsbygden i Västergötland skickats till skola i Stockholm och omedelbart fann vägen till riksdagsläktaren under beskydd av en konservativ riksdagsfarbror från hennes hemtrakt. Den som hade sinne för människor kunde knappast ha undgått att märka det gry som fanns i den ungens kloka, genomskådande och vänliga ögon.

Den Sjöbergska skolan, där Ada Nilsson gick från tolvårsåldern till studenten, var en fri reformskola — som det på den tiden fanns gott om i Sveriges land — med fri flyttning och därav följande livligt umgänge mellan äldre och yngre elever liksom mellan lärare och elever. Ada Nilsson fick därifrån inte bara ett levande intresse för historia, filosofi, latin, arkitektur och annan konst, utan också ett tidigt knutet kamratskap

Tonvikt på kvalite...

Forts. fr. sid. 18.

skattade hjälpredor i köket: "RÖDA CLARA", den väggfasta konservöppnaren som öppnar alla konservburkar och kostar 13:50, samt "CYKLON-vispen", där vispdelen är framtälld i rostfritt stål och dreven inbyggda i kåpa av plast. Riktpris 14:50.

Längst upp t. h. en annan bra hjälpreda i köket: MIA-kannen av tjock etenplast, försedd med handtag och pip. Riktpris 3:80.

med betydande kvinnor av sin generation.

När Ada Nilsson valde läkarens yrke berodde det enligt hennes egen utsago på att hon ville ha en lång utbildningstid, ville inte bli färdig för snart. Och hon upplevde också utbildningstidens möjligheter — både i Uppsala och Stockholm — att vidga horisonten.

I Uppsala kom hon in i Verdandis, speciellt Frithiof och Ann Margret Holmgrens krets, med dess livliga intressen för sociala reformfrågor. Och i Stockholm på gamla Karolinska institutets gård med dess av medicinare livligt frekventerade tennisplan knöts vänskap med de på institutet boende professorsfamiljerna.

Det var emellertid gynekologen professor Mauritz Salin som främst hade lyckan och hedern att ha »upp-täckt» Ada Nilsson. Hon blev hans outhärliga och oskiljaktiga assistent, först under två år som amanuens vid Serafimerns gynekologiska klinik, sedan som föreståndare under några år vid gynekologiska polikliniken därstädes. Själv säger hon sig genom professor Salin ha fått inblick i läkarens yrke som *konst*, det vill säga som ett yrke där det alltid gäller att *gripa det totala*, hela människan i alla detaljer och i samspel med sin omgivning, och där det likaså gäller att tvivla på auktoriteterna!

Hennes normala specialutbildning hindrades av att professor Wester-

Ada Nilsson i det gamla vackra hemmet vid Triewaldsgränd, där hon under nära fem årtionden utövade sin läkarpraktik och stor och varm gästfrihet. Bilden är tagen i mitten av 30-talet.

mark vägrade ta en kvinnlig amanuens vid Allmänna BB, varför Ada Nilsson måste söka denna specialutbildning dels på Södra BB, dels i utlandet — i Dresden, München, Paris.

Som underläkare på Ersta åren 1902–03 mottog Ada Nilsson starka intryck både av den i Amerika utbildade, originelle doktor Toll och av den anda och den syn på sjukdom som mötte inom diakonissanstalten. Från helt olika utgångspunkter än dem hon förut mött inom sjukhusvården var det återigen intrycket av att det gällde att ta hänsyn till *hela* människan i hela hennes sammanhang, inte enbart den speciella sjukdomen, som var det dominerande.

Ar 1904 öppnade Ada Nilsson egen praktik vid S:t Paulsgatan på Söder, inte — som professor Salin tog för givet och med all makt försökte genomdriva — på Östermalm. Och hon blev Söder och Staden mellan broarna trogen — från S:t Paulsgatan flyttade hon efter några år till Triewaldsgränd 2, hörnhuset mot Kornhamnstorg med den praktfulla utsikten mot Söder. Där blev hon bofast till 1953, då en ögonsjukdom

Från hela landet kommer patienter till Linnéa och Harry Johansson. De kommer direkt från dockmammor eller via leksaksaffärer och varuhus och inget fall är hopplöst för de skickliga dockdokterna.

Sjukhus för små patienter

När olyckan är framme — och det är den tyvärr ganska ofta i barnens värld — är goda råd dyra. För oss vuxna är det värsta vi kan tänka oss att barnen råkar ut för

tvång henne lämna sin stora praktik och sitt minnesfyllda hem.

Ada Nilsson har arbetat som läkare vid Södra polikliniken, vid barnhem på Söder för godartade lik-som för vanartade barn, i styrelser för nattasyl och mödrahem och där-jämte i sin överfyllda dagliga praktik. Genom allt har hon fått en nära och ingående kontakt med de i sam-hället kanske minst väl lottade och minst stödda: betungade familje-mödrar och övergivna barnamödrar, prostituerade, okunniga och oansva-riga ungdomar. Den kontakten har drivit hennes starka och vidsynta ande att med aldrig sviktande energi ge sig i kast med samhällsproblem-en, var de stod att komma åt.

Forts. å sid. 25

allvarliga skador. Men inte alla barnkammartragedier är tackochlov av det slaget att vi anser oss behöva lägga dem på sinnet. För barnen kan det vara annorlunda. Tänk om den mest älskade dockan eller leksaks-djuret råkar ut för en olycka, kanske tappar huvudet eller mister benen! Det kan vara en stor tragedi för den lilla ägaren det, antingen nu tidens tand är orsaken eller en mera dra-matisk olyckshändelse bär skulden.

Är olyckan av mindre omfattning, en peruk som har lossnat eller en söm som har spruckit upp, så kan den kanske botas av föräldrar eller händiga syskon. Finessen i själva lagningen spelar ju för de små ingen större roll.

Men i svårare fall måste patienten överlämnas i fackmannens vård, och då är det ju bra att veta att det för

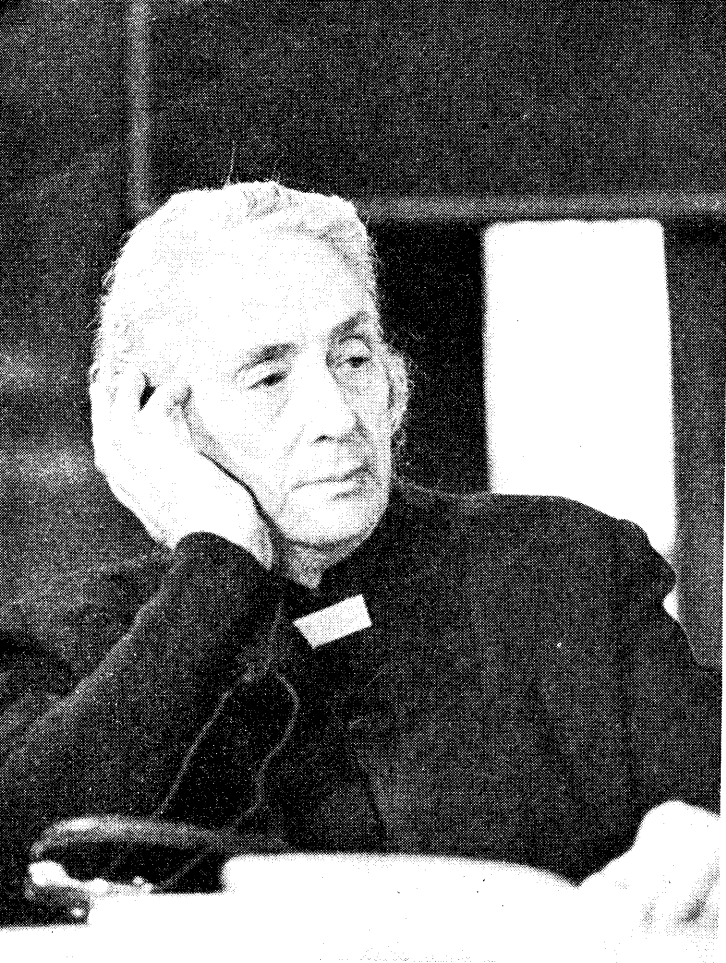
Foto: LARS ÅRMAN
Text: ULF LJUNGGREN

dockdoktorn helt enkelt inte exi-sterar något sådant som obotliga ska-dor. En spricka i ett dockhuvud, blundögon som ramlat ut eller fast-nat, svårartat håravfall på grund av alltför flitig "kamning", förlust av armar och ben — ja för allt finns det bot hos denne skicklige doktor.

Den större delen av leksaksvärldens dock- och djurpatienter hamnar hos Linnéa och Harry Johansson vid Arbetargatan i Stockholm. På sin dockklinik tar de emot de små sjuk-lingarna dels genom direkt konsul-tation, dels via leksaksaffärer och varuhus landet runt. Det är många barnkammartragedier som där under årens lopp fått sin lyckliga upplös-

ning, ty makarna Johansson har full förståelse för varje liten dockmam-ma som med förtrytelse avvisar det lättvindiga erbjudandet om en ny docka i stället för den skadade älsk-lingen. För särskilt ömmande fall — till exempel barn som ligger på sjukhus — finns en speciell express-service. Vanligtvis tar det annars två till tre veckor innan patienterna skrivs ut från Dockspecialistens kli-nik.

Alla ansträngningar, alla offer som krävs i kampen för freden, är ett intet i jämförelse med det pris som våra länder, våra familjer och våra barn måste betala i händelse av ett atomkrig. Om var och en förstår att freden är hennes egen hjärtesak och om varenda en av oss gemensamt med alla människor av god vilja oförbehållsamt kämpar för den, då kommer vi att besegra kriget.

(Ur appell till alla kvinnor i världen, antagen av KDV:s rådsmöte den 9 okt.)

tre månader hade man inte fått en regndroppe i landet, så man kan förstå dem.

*

Med särskild värme hälsade Budapests kvinnor Dolores Ibarruri välkommen. Hennes eget tal formade sig till en flammande maning om kamp för freden, slut på kolonialismen och frihet åt Spaniens folk.

Aldrig tidigare har vår federation vid sina internationella möten så ingående och lidelsefullt dryftat de internationella problemen som denna gång, yttrade med rätta fru Nina Popova, ordförande i KDV:s sovjetiska sektion, och tillade: Det är begripligt, KDV är ju en organisation som ger uttryck åt kvinnornas

Inse att FREDEN är din egen hjärtesak — då besegrar vi KRIGET

Nattdiset hade ännu inte förflyktigats över Donau när vi — Stina Skantze och jag — på morgonen den 4 oktober steg av tåget i Budapest och på perrongen togs emot av tre glada vänliga ungerskor med blomsterkvastar i händerna. Ett par timmar senare öppnades i hotell Gellert, där vi också var inkvarterade, KDV:s rådsmöte av ordföranden i Ungerska kvinnors nationalråd, fru Edit Erdei, som hälsade omkring 200 kvinnor från 58 länder välkomna till Ungerns huvudstad. Då strålade redan förmiddagssolen över Donau-staden, det var varmt som en sommardag hemma hos oss trots att träden i parkerna och på Budas bergiga sluttningar prunkade i höstens färger. Och sommarvädret varade till vår stora glädje under hela den vecka vi vistades där. Våra värdinnor var inte lika förtjusta — på över-

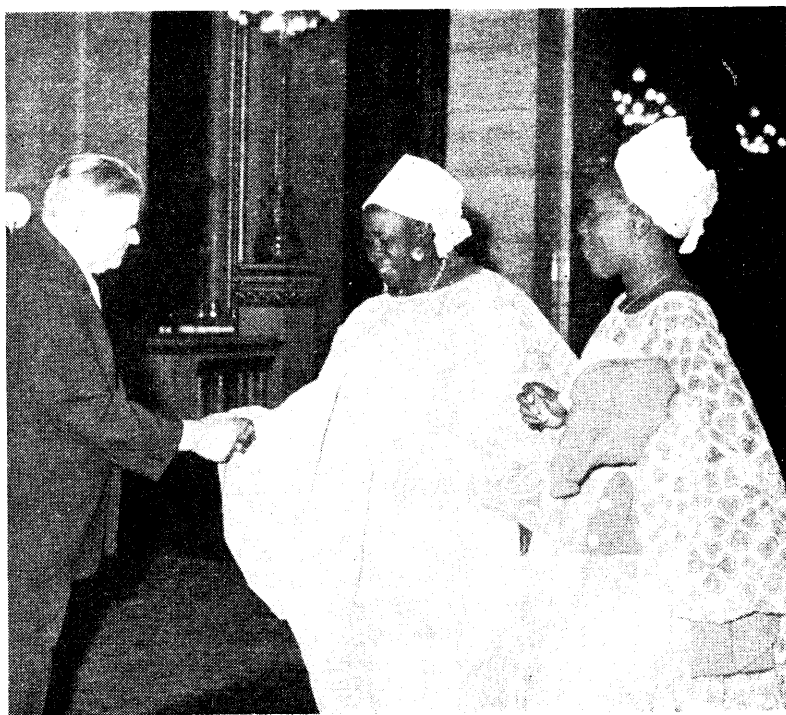
Det afrikanska inslaget vid Budapest-mötet var mycket stort — och mycket ungt! Här ses den grånade bulgariskan Rada Todorova med Agnes Mensah från Ghana (t. v.) och Lizzie Ngola från Sydrhodesia.

Kim Csun Ok från Korea hälsar på Nora Rodd från Kanada. Nedan: Fru Hikmet, hustru till den turkiske diktaren Nazim Hikmet.

Mme Eugénie Cotton anländer till Budapest och tas emot av fru Edith Erdei (t. h.) i Ungerska kvinnors nationalråd och av dess generalsekreterare, fru Urtutag Zsuzsa. Nedan: Praktfulla såg de ut dessa två afrikanskor när de kom till regeringsmottagningen i parlamentshuset.

röster och meningar i hela världen och kvinnorna är i dag djupt bekymrade över det farliga internationella läget.

Det var tre stora frågor som stod på rådsmötets dagordning: 1) Kvinnornas uppgifter i kampen för freden, 2) Kvinnorna i förvärvslivet och 3) Kvinnorna i familjen och barnens uppfostran. Efter inledningarna och diskussionerna delade mötet upp sig i kommissioner kring dessa tre huvudfrågor plus en fjärde: förberedelserna för KDV:s fjärde kongress, som beslutades skall äga rum i Moskva i maj 1963.

Redan i sitt öppningsanförande underströk KDV:s ordförande, mme Eugénie Cotton, starkt lägets allvar och den fara som hotar framför allt från det återupprustade Västtyskland. Den tyska frågan, sade hon, är ingen inre europeisk angelägenhet utan en fråga om liv eller död för hela mänskligheten, därför att ett modernt krig skulle komma att föras med vapen som har tusenfalt större förstörelsekraft än de bomber som på ett enda ögonblick förintade hundratusentals människoliv i Japan och ännu kräver sina offer bland dem som träffades av strålningen.

"Det är", sade hon, "KDV:s uppgift att klargöra detta för alla kvinnor, ty många invaggar sig ännu i den illusionen att ingen kommer att våga släppa loss ett så fruktansvärt krig som ett kärnvapenkrig och att man kommer att låta det bero vid en 'skräckens jämvikt'. Men det existerar ingen sådan jämvikt, ty man fortsätter att framställa ständigt nya och mer fullkomnade vapen, och långt ifrån att skapa säkerhet ökar kaperustningen tvärtom krigsfaran. Av den fransk-amerikanska kärnvapenöverenskommelsen i juli detta år framgår att vissa höga militärer leker med tanken att använda s. k. taktiska kärnvapen som skulle möjliggöra ett 'begränsat' krig. Tyvärr har erfarenheten lärt oss att det inte ges några begränsade krig och att man, om kriget en gång brutit ut, griper till alla tillgängliga vapen. Därför är faran mycket stor och den propaganda med vilken man försöker få människorna att tro att man kan skydda sig mot de moderna kärnvapnen är mycket farlig. Den lägger an på att förbereda människorna att ta på sig risken av ett krig. Men det finns bara ett enda verkligt skydd: det är förbudet mot atomvapnen och den allmänna avrustningen, som skulle sätta slutgiltigt stopp för kärnvapenproven."

*

Den tyska frågan ägnades ingående uppmärksamhet av italienskan Maria Maddalena Rossi, vice ordf. i KDV, som höll huvudreferatet om kvinnornas uppgifter i kampen för freden. Sexton år efter det andra världskrigets slut, det krig som framkallades av nazismen och den tyska militarismen, är vi vittne till hur mitt i Europas hjärta denna samma militarism återuppstått och inte gör någon hemlighet av sina revanschplaner och sin önskan att åter härska, sade hon och gav en historisk överblick över den utveckling som fört fram till dagens hotfulla läge och som karaktäriseras av

Lyssna, jag ber er...

Barn av människors släkt
slitna lutande gråa
nära återvändandet till mullen
unga raka blommande
med förväntans år framför er,
alla, alla, stanna, jag besvär er
lyssna, jag ber er
om så bara ett ögonblick till fågelsången
i era hjärtan.
Den finns där, ni bara inte tror det.
Stäng av allt bullret utifrån
lyssna, bara ett litet tag
till sorlet från era gömda källsprång,
det finns där så sant jag lever
ni hade bara aldrig tid
vågade bara inte stjäla den
(aldrig skulle ett samvete vara så gott som för den stölden).

Vad vill du då dåre med fågelsången i mitt hjärta?
Vad vill du med sorlet från mina källor?
Ingenting, ingenting — jag svär det
bara att du lyssnar, stannar, förnimmer att du är
I morgon kanske du inte är
men något som var
en legend på andra planeter
om jordfolket som förgicks
för att det inte hade tid
att stanna, lyssna...

Sen blev det gott om tid
ingenting annat än tid
utan liv
utan källor och fåglar och barn
utan träd och gräs,
bara tid i oändlighet
till ingen nytta.

Rut Adler

västmakternas brott mot de överenskommelser som träffades i Potsdam efter krigsslutet, överenskommelser som siktade till att Tyskland aldrig mera skulle få möjlighet att äventyra freden i världen. Hon citerade en italiensk tidskrift, Espresso, vilken, som hon uttryckte det, säkerligen inte kan räknas till TDR:s (Östtysklands) vänner. I en artikel i nämnda tidskrift ges följande karaktäristik av förbundskansler Adenaur Strauss, hans krigsminister:

"Dessa båda män representerar det gamla Tysklands krafter och traditionella inrättningar som överlevt katastrofen 1945 och blivit mycket robustare än man någonsin kunnat föreställa sig. Dessa män har önskat militärmaktens återuppbyggande och de har uppnått sitt mål, ty i dag förfogar den över en styrka som är

vida överlägsen den som Hitlers krigsmakt hade 1936, och detta har skett så att säga utan att den offentliga opinionen över huvud taget märkt det; dessa män har godkänt återuppbyggandet av krigsindustrin, som för ögonblicket ännu inskränker sig till konventionella vapen men som väntar på att, så snart de politiska förutsättningarna det tillåter, med stor energi störta sig över framställandet av kärnvapen och kemiska vapen; de har understött och gynnat den tyska tungindustrins 'familjer', monopolisterna Krupp, Thyssen, Flick och Hoesch genom att återinföra kartellstrukturen inom såväl gruv- och järnindustrin som inom elektro- och kemiska industrin."

Och mme Rossi tillade med skärpa: "Detta är de krafter som i dag härskar i Europas centrum. Dessa krafter har aldrig accepterat neder-

Forts. å sid. 26

Michael och Robbie Rosenberg vid tiden för förtävarnas anhöllande.

"Minns du våra sommarferier med pojkarna?"

Ur den stora brevväxlingen mellan makarna Rosenberg under de tre fängelseåren, innan dessa oskyldiga offer för det kalla kriget avrättades i juni 1953, återger vi här två. Brevsamlingen utgavs i våras av Clarté under titeln "Brevet från dödscellen" och omfattar drygt 250 sidor. Boken kan köpas genom SKV och kostar 9 kr.

30 september 1951

Min älskling!

Nu är jag alltså trettiosex år gammal. Min andra födelsedag bakom galler ihågkoms med en mängd underbara kort som skickades av min kära makes familj, hans söner och honom själv i egen underbar person.

Jag tänker just nu på de mörka gatorna på nedre East Side; myllret av människor i den tidiga morgonen som skyndar till synagogorna för att bedja. Jag hoppas innerligt att de får svar på sina böner; men livet har lärt mig att teori utan praktik lätt kan bli bara en tom, meningslös åtbörd. En läpparnas bekännelse blott och bart skapar inte den fred, den goda vilja och trygghet som alla anständiga människor över hela jorden så bittert längtar efter och kräver. Vi får inte använda bönen till ett allsmäktigt Väsande som förövändning för att skjuta ifrån oss vårt ansvar mot våra medmänniskor i den dagliga kampen för att genomföra social rättvisa. Jude och hed-

ning, svart och vit, alla måste stå tillsammans sida vid sida!

Det verkar som om vintern i år har kommit direkt, utan några förberedelser. Himlens lågt hängande skyar i dag påminner mest om januari, och det är inte så lustigt. Bistert stegade jag över betongen, tankfull och upprorisk mot den bitande vinden. Dodgers seger över Phillies¹ gav mig emellertid snabbt tillbaka mitt vanliga glada humör. Och så går då äntligen den dagen mot sitt slut, som alltid är segast för mig att komma igenom. Jag hälsar måndag med förnyad kraft och beslutsamhet — när allt kommer omkring: om måndag är i antågande, kan onsdag² då vara så långt borta? Så underbart det vore att ha en hel vecka proppfull med onsdagar!

Så klokt du rådde mig i förra veckan: din rebell hade lugnat sig ett bra stycke men ber att få meddela dig att din lektion hade åsyftad verkan! Jag älskar dig, käraste. Din gamla

Ethel

3 augusti 1952

Käraste!

En ny dag, en ny vecka, och återigen en ny månad. Tiden går — utan oss — och vi lämnas att genomlida

¹ Amerikanskt basebollslag.

² På onsdagarna fick makarna Rosenberg träffas i fängelset — med galler mellan sig.

en monoton, oändlig ensamhet, berövade allt som är dyrbart för oss utom respekten för oss själva. Hur skulle man på annat sätt kunna bevara sin styrka, om inte genom att gång på gång hävda sina livsprinciper och mobilisera all sin föregående erfarenhet för att bibehålla den nödvändiga livsviljan.

Ständigt kämpa för att besegra tiden genom att läsa, skriva och utplåna tankarna på svårigheter. Men alltid medveten om situationens krav —

Det är vi, min kära. Kanske finner vi vår skilsmässa vara så outhärdlig just för att vi har så mycket att leva för och för att vi älskar livet så högt. Ändå förmår vi — och däri ligger motsägelsen — behålla vår styrka just för att vi vet allt detta.

Minns du våra sommarferier med pojkarna? Kan du föreställa dig oss allihop tillsammans på landet, vid stranden? Att människor försöker fylla tomrummet efter oss och gör allt för våra pojkar, lindrar den fruktansvärda smärtan och ångesten. Men jag känner mig bedragen. Två år, år som är avgörande för våra pojkars utveckling, har tagits ifrån oss. Mitt enda hopp står till att det inte dröjer allt för länge, förrän vi är hos våra barn igen. Nog, nog. Å tyranner, ni har fått mer än ert skålpund kött och blod från två oskyldiga människor och deras oskyldiga familj.

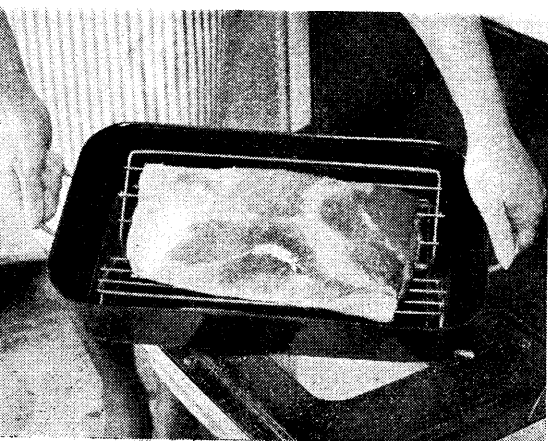
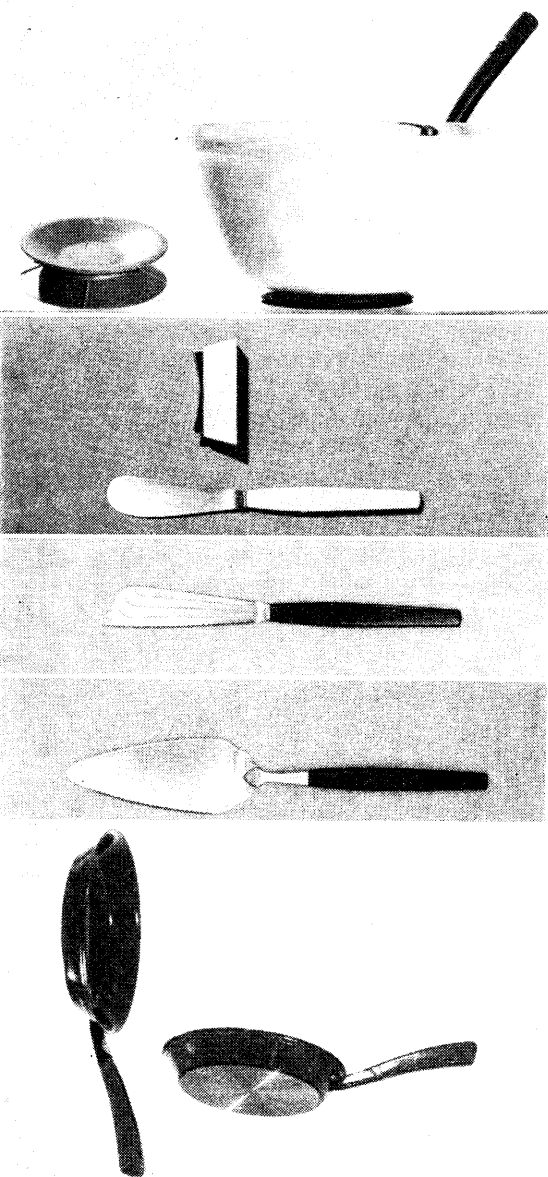
Men genom att avslöja den här komplotten hoppas vi få gottgörelse för våra egna lidanden. Andra oskyldiga människor skall åtminstone inte så lätt bli ett offer som vi har blivit. All min kärlek.

Julie

Fredsmanifestationer

Många opinionsyttringar för freden har avgivits och avges i dessa dagar överallt i Italien. De mest karaktäristiska och de som väckt största uppmärksamheten är de s. k. fredsmarscherna. Den första ägde rum för någon tid sedan i Umbrien. Tjugutusen personer gick till fots från Perugia till Assisi med fanor, banderoller och plakat med vilka de manifesterade italienarnas önskan om fred och nödvändigheten av allmän nedrustning samt avståndstagande från varje slag av våld och förtryck. I denna uppmärksammade fredsmarsch deltog män, kvinnor och ungdomar, representanter för alla politiska partier och för sammanslutningar av alla slag.

TIPS FÖR JULHANDELNS YNGRE KUNDER

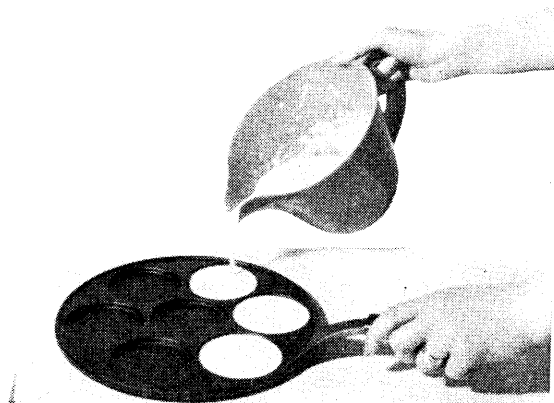
Egentligen borde väl mammas julklapp vara bara till henne själv. Inte något som hela huset — åtminstone indirekt — har nytta av.

Men det är minsann inte så lätt att köpa julklappar. Särskilt när man är i den åldern att pris- och kvalitetsmedvetande av naturliga skäl ännu är okända begrepp, när smaksinnet i allmänhet mera lutar åt det som glittrar och blänker än åt det sobra och kassan utgöres av det spargrisen fick när de egna "behoven" tillgodosetts. Just det senare brukar väl vara anledningen till att mammas julklapp ofta blir någon liten hushållsgrej, som inte kostar så många kronor men som givaren hoppas hon ska bli glad över.

Och är det en bra sak så blir hon naturligtvis glad. Men ofta är den inte bra tyvärr. Till ledsnad inte bara för mottagaren utan kanske framför allt för givaren, som ser att gåvan inte kommer till användning. Och mamma tänker med en suck på ungens slantar som kastas ut på något som inte var värt priset...

De flesta barn skriver önskelistor till julen, så varför skulle inte mammorna också göra det, tänkte vi. Och med erfarenhet av vilket slags varor barn brukar ge sina mammor i julklapp styrde vi stegen till Nils-Johans utställningslokaler på Söder i Stockholm.

Och vi hittade massor av bra saker, betydligt fler än vi kan visa

här i bilder. Saker som är funktionsdugliga, hållbara och därtill snygga.

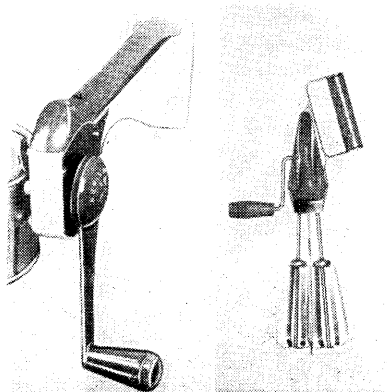
Låt oss börja längst upp t. v. 1:50 kostar den lilla behändiga "NITAFOTEN" av syntetiskt gummi. Den är till för att hålla skålen i ett stadigt grepp vid vispning och tillredning. Foten tryckes fast vid ett slätt underlag och skålen placeras på den övre plattan. Det sitter som berg och man har ena handen fri vid arbetet. Smörkniv och -lägg i SINGO-ALLA-modellen ser vi därnunder. I rostfritt stål och med skaft av nylon. Kniven kostar c:a 4:75 och lägget 2:50. Ostkniven "SVARTE RUDOLF" har skaft av svart nylon och rostfritt blad som är tandat och räfflat, så att den inte bara skär all slags ost utan också släpper skivorna lätt. Riktpriset är 8:50. Den vackra tårtspaden därnunder heter CRISTA. Den har sågtandat blad av rostfritt stål och nylonskaft som finns i olika färger.

Stekpannan "SVARTA PANTERN" är värd ett särskilt kapitel. Den behöver nämligen inte stekas in och den är lätt att hålla ren. Skaftet är överdraget med värmeisolerande plast så man slipper grytlappar, men å andra sidan får man inte sätta in den i ugnen, det tål inte plasten. Pannan, vars diameter är 18 cm i botten och 24 i övre kanten, är framställd av stålplåt och har specialbehandlad svart hårdemalj, som gör den mycket okänslig mot stötar och temperaturväxlingar. Riktpriset är 18:80.

Särskilt de unga hushållen, som inte hunnit samla på sej stekgrytor, en massa ugnsförmar, fiskkittlar och slikt, bör uppskatta "SVARTA PANNAN" längst ner i bildraden. Den kan nämligen användas till praktiskt taget all stekning, kokning och gräddning i ugn. Den saknar lock, men plastfolie gör precis lika bra tjänst och tar ingen plats i skåpet. Pannan rymmer 5½ liter, är 39 cm lång, 23,5 cm bred och har 8 cm höga kanter. Materialet är specialemaljerad stålplåt, så den är lätt att hålla ren.

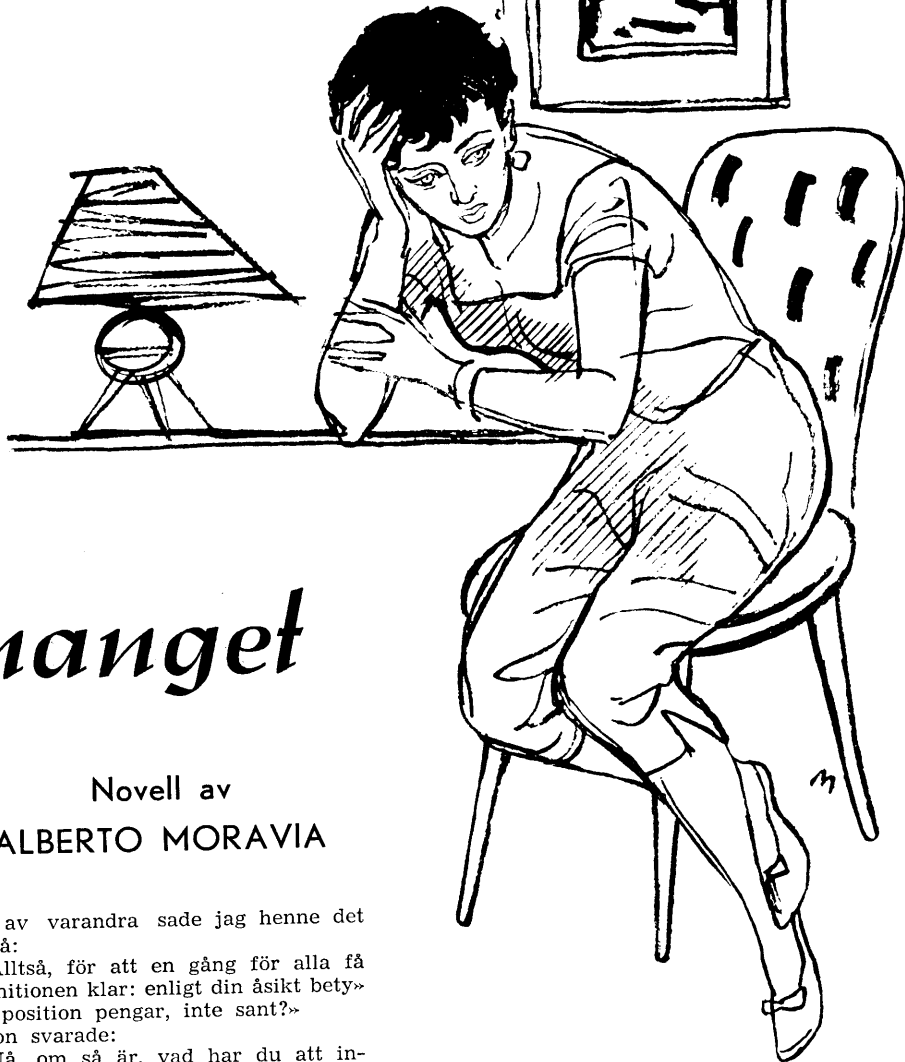
Bredvid ses två välkända och upp-

Forts. å sid. 12

I oktober, när det var slut med inspelningsarbetena för den film där jag medverkat som stand-in, beslöt jag åka hem till mina föräldrar för en tid. Jag är blond, slank, blåögd, har ett aristokratiskt utseende, men mina föräldrar bor därute i Maccarese och är enkla bönder. Där, vid randen av pinjedungen i Fregene, ligger den gård där jag föddes och där min far, min mor, min syster och mina båda bröder, idel bönder, bor.

En vacker morgon svingade jag mig upp på motorecykeln och efter en timmas färd längs Aureliachaussén var

Möblemanget

Novell av

ALBERTO MORAVIA

jag hemma. Där fann jag allt vid det gamla med undantag av att min syster gift sig och gett svågern min säng; mitt nattläger blev en madrass på köksgolvet. På två år har jag inte sett min familj, men tro inte att de tog emot mig med öppna armar. Nu var de vana att ha en mun mindre att föda; och som ni vet, bönder är och förblir bönder. I stället för att glädjas över min hemkomst satte de i gång med att klaga att skörden slagit fel och att de med nöd och näppe skulle kunna slå sig igenom till våren; till och med min mor sade efter att ha kramat om mig:

»Naturligtvis stannar du åtminstone en månad hos oss.»

Jag begrep att denna månad var det högsta som kunde komma ifråga och ville redan säga: högst en månad, men så försäkrade jag dem att jag inte skulle stanna mer än två veckor. Mitt svar lugnade dem och nu blev de en smula hjärtligare. Till och med min syster sade hycklande:

»Varför bara två veckor?»

Jag blev henne intet skyldig i fråga om hyckleri och låtsade som om jag trodde henne.

Den verkliga orsaken till mitt besök i Maccarese var inte hemlängtan, ty jag längtade varken efter mina anhängare, som jag avlägsnat mig ifrån eller efter byn som jag aldrig kunnat tåla; orsaken var Gloria som också var stand-in i Cinecittà. Gloria var en vacker flicka, svarthårig, blåögd och strålande av hälsa; det enda som störde intrycket var hennes något stora röda näsa.

Vi hade varit förlovade en tid men sedan hade hon brutit med mig för att jag, som hon sade, inte hade någon position. Vare hur som helst med den saken: jag hade ju en position vid filmen, men det betraktade hon inte som någon position. Vad hon menade med position var i grund och botten ingen position alls utan bara pengar till ett liv i sus och dus utan att behöva ha någon position. Den dagen vi tog far-

väl av varandra sade jag henne det också:

»Alltså, för att en gång för alla få definitionen klar: enligt din åsikt betyder position pengar, inte sant?»

Hon svarade:

»Nå, om så är, vad har du att invända mot det?»

»Ingenting... På återseende eller bättre sagt: lycka till!»

Senare fick jag veta att en karl med tjock plånbok, en viss herr Moriconi, som kunde varit hennes far, anbringat henne i sin villa i Fregene, antingen för att han med hänsyn till sin familj inte ville ha henne i Rom eller för att han då och då ville göra en avstickare till havet.

*

Fregene och Maccarese ligger nära varandra, och eftersom jag fortfarande var förälskad i henne hoppades jag återse henne — helt utan avsikt bara för att säga goddag och fråga om hon var belåten.

Därför tog jag för vana att på morgonen, när hela familjen var sysselsatt ute på åkern, vandra ner för stigen till havet och sedan ströva längs stranden. Det var en oktober skönare än någon jag kan minnas: inte ett moln på den rosafärgade mogonhimlen, solen sken över ett spegelblankt strålande hav, stranden låg i flödande ljus, buskarna var ännu saftigt gröna. Medan jag strövade längs stranden betraktade jag alla de föremål som bränningarna spolat upp på sanden: bitar av svart trä, gröna alger, små vita krabbor, gula rötter och så havet som låg där i splendidd ensamhet så när som på en eller ett par fiskebåtar som drev mot kusten; de fattiga fiskarna hoppades väl på en fångst.

Jag sökte inte efter Gloria, jag ville möta henne av en tillfällighet. Ofta

satt jag vid stranden och lyssnade till bränningarnas sakta brus, satt och slöade i solskenet och försökte fatta vad bränningarnas röst ropade till mig...

En dag när jag vadade över bäcken Arrone som flyter mellan Maccarese och Fregene och såg ner i vattnet för att inte slinta på det hala slammet hörde jag plötsligt en röst som ropade:

»Maurizio, vad gör du här?»

Det var Gloria. Jag vet inte varför jag inte märkte henne förut, men det är så vid havet: stranden ligger där som utdödd och i nästa ögonblick dyker någon fram som uppstampad ur marken. Hon bar piratbyxor av blå sammet som satt som gjutna på hennes fasta statyliknande kropp; för övrigt var hon den vackra flickan från förr, bara den en smula stora näsan skämde ansiktet, men på ett sympatiskt sätt som jag tyckte om.

»Om man inte dör så träffas man», sade jag en smula spetsigt.

Hon svarade med konstlad otvungenhet:

»I natt drömde jag om dig och sade sedan för mig själv: i dag kommer jag säkert att träffa honom. Och här är du faktiskt. Hur har du det?»

»Som du ser.»

Jag steg upp ur vattnet och började torka av fötterna i sanden. Hon stod bredvid mig och frågade förläget:

»Vill du inte äta frukost med mig?»

»Och han?»

Hon gjorde en bitter grimas som jag inte blev klok på:

»Han är inte här.»

Vi gick längs stranden, förbi raden av stängda badhytter, bort mot pinjelunden. Där syntes inte en själ, villorna, weekendhusen var övergivna och vägarna mellan pinjerna låg tomma så långt ögat såg. Vi pratade om ovidkommande ting och kom slutligen fram till Glorias villa, ett litet vitt hus med stråtak; inuti var det emellertid modernt och utrustat med all tänkbar komfort.

*

Jag märkte att Gloria hemlighöll något för mig, att hon var tveksam huruvida hon skulle förråda det för mig eller ej, ty alltemellanåt drog hon en djup suck och såg på mig som om hon ville säga: Jag är ju så olycklig! När jag hjälpte henne att laga till frukosten i köket frågade jag ut henne så ihärdigt att hon till sist ryckte ut med sanningen: sedan tio dagar hade Moriconi inte synts till; samma morgon hade han ringt upp henne och sagt att bäst vore att de inte träffades mera. Vidare fick jag veta att Moriconi, en vinhandlare, ruinerat sig genom skumma affärer och att han sålt villan till en av sina fordringsägare, en viss Conte som Gloria kände. Conte skulle komma samma dag för att ta villan i besittning. På det svarade jag:

»Då har jag kommit i ett lämpligt ögonblick... Om du vill ska jag genast gå.»

»Nej, stanna för Guds skull... Det är till och med bättre så... Jag kan inte med Conte och vill helst slippa vara ensam med honom.»

Hon uppträdde mycket lugnt men jag såg på henne att hon var bekymrad och kände sig obehaglig och osäker till mods. När vi satte oss till bords i köket frågade jag henne rent ut:

»Vad tänker du nu göra?»

Utan att se på mig svarade hon:

»Det vet jag inte än.»

»Inte än?»

»Jag ber dej, fråga inte mera. Jag vet det verkligen inte än.»

Jag bytte samtalsämne men Gloria hörde inte på utan tänkte tydligen på något som hon inte ville anförtro mig; ideligen gick hennes blickar till fönstret som om hon väntade någon. Tydligen väntade hon på Conte. Men varför hade hon sagt att hon inte kunde stå ut med honom? Vi hade redan hunnit till osten när två män med raska steg kom upp genom trädgården förbi fönstret. Hon sprang upp:

»Där är han... och här sitter jag med dig... fort, fort!»

Jag förstod inte denna brådska. Hon rev av sig förklädet, drog över läpparna med läppstiftet, kammade sig, tog en smula puder på sin misslyckade näsa och fann ändå tid att be om ett utlåtande från mig:

»Nå, hur ser jag ut?»

Utan att invänta mitt svar sprang hon in i gästrummet och ropade med främmande, falsk och insmickrande röst:

»Hallå Conte, hur står det till?»

Jag stack in huvudet genom dörren och Gloria presenterade mig:

»Min kusin.»

Conte, som kunde vara omkring femtio och hade ett ansikte som en dåligt gräddad bulle, stod mitt i rummet, med händerna djupt nedgrävda i regnrockens fickor och hatten på huvudet och utan att bevärdiga mig med en blick. Som om vi varit luft för honom sade han till mäklaren, en medelålders herre som såg ut som en uttjänt militär och var mycket vänligare och hövligare än han själv:

»Spara er allt besvär... jag har redan en överblick... en salong och fyra rum...»

»Fem med tjänarens rum.»

»Kallar ni det ett rum? Nå, låt gå, alltså en salong, fem rum och ettusen-femhundra kvadratmeter tomt, stämmer det?»

»Och så garage.»

»Ja, och garaget. Detta värderar Moriconi alltså till sexton miljoner lire. Kan ni säga mig var det finns värden för så mycket?»

»Bara tomten till femtusen lire kvadratmetern är värd sju och en halv miljon.»

»Gärna för mig, men en sådan här barack levererar vilken byggmästare som helst för två miljoner. Var är de övriga sex och en halv miljonerna gömda?»

»Men vi har ju möblerna också.»

»Möblerna? Håller ni mig för en idiot, min herre? Det här skräpet? Det vill jag säga att om ni också räknar fröken här till möblerna... i så fall kunde jag ju fundera på saken...»

Dessa råa och cyniska ord gav mig ett stick i hjärtat. Och jag kände ett

andra stick när jag såg att Gloria log, förvirrad, spänd, en smula smickrad. Hon sade kokett: »Är jag så litet värd för er, Conte?»

»Ni tycker fem miljoner är för lite. Vilken kvinna i världen är värd fem miljoner?»

Det var inget skämt, han menade det i fullt allvar, och Gloria log åt denna oförsämdhet. Också mäklaren tycktes vara klar över situationen ty han sade en smula irriterad:

»Signorinan angår mig inte, signor Conte. Signor Moriconi må räkna henne till möblerna, det är hans sak. Jag har inget att göra med signorinan.»

»Det vara bara ett skämt.»

*

De fortsatte husesynen; Gloria och jag följde dem från rum till rum och Gloria underlät inte att kokettera med Conte. Men han, den skurken, fortsatte med sitt dumma skämt: han var beredd att betala sexton miljoner om Moriconi innefattade också signorinan i möblemanget. Jag fann det hela så avskyvärt att jag lämnade dem och försvann ut i trädgården. Gloria kom springande efter och frågade bekymrad:

»Varför gick du din väg?»

»För att det skulle slutat med att jag slagit denne Conte mitt i ansiktet om jag stannat längre. Märker du då inte att han kränker dig?»

»På grund av möbelköpet?»

»Naturligtvis. Vad har det blivit av dig, Gloria? En byrå?»

»Jag måste tänka på min framtid», sade hon, lät mig stå och vände tillbaka till villan.

Ännu en stund vandrade de omkring i rummen; så tog Conte och mäklaren farväl av Gloria och mig och vände tillbaka till bilen som väntade på dem vid skogsvägen. Det var emellertid en fint, ty vid grinden vände han, kom tillbaka och sade till Gloria:

»Om ni vill stanna i villan, Gloria, så varsågod, jag har inget emot det... Jag kommer tillbaka i morgon, då kan vi äta frukost samman och... tala vidare om möbelköpet.» Han strök henne faderligt över kinden medan hon, den skamlösa, tacksamt log mot honom, och sedan gick han. Knappt hade bilen försvunnit förrän jag sade:

»Lev väl, jag går nu... Conte har absolut rätt: fem miljoner för en kvinna är alldeles för mycket. Jag till exempel skulle inte ens ge fem lire.»

Vid dessa ord blev hon blodröd i ansiktet. Hon stampade i marken och skrek åt mig:

»Gå bara, gå din väg, gå allesamman. alla, alla!»

Gloria väntade redan på mig; hon hade en röd kapp vars färg inte ens de nattliga skuggorna kunde dämpa...

Ett välgörande lugn genomströmmar mig. Stödd mot fönsterkarmen njuter jag solstrålarnas värme allt medan jag håller ett öga på min lilla dotterdotter, som leker på den gröna gräsmattan framför huset. Min bättre hälfts profetior har hittills inte gått i uppfyllelse. Och de kommer heller inte att göra det! Vilket odrägligt sätt kvinnor dock har! Ideligen ska hon skriva mig på näsan min hjälplöshet. Först ville hon över huvud taget inte anförtro den lilla i min vård, och när hon slutligen var tvungen göra det plågade hon mig en hel dag med sin undervisning och gav mig så många föreskrifter att bara en datamaskin skulle varit i stånd att lägga dem på minnet.

"Lämna henne inte ett ögonblick ur sikte och var så god och hämta

inga råd från salig Aljosjin" (det vill säga att jag skulle inte rekapi- tulerar den geniale schackmästarens partier). "Och sätt för guds skull inte på TV-apparaten. Jag vet ju att du genast somnar då, och under tiden sätter vår lilla vildkatt eld på huset eller bryter nacken av sig."

Vid sådana tillfällen är jag stum som sfinxen — i äktenskapet är varje osagt ord guld värt.

På det stora hela taget saknar min hustrus alla profetior verklighets- underlag. Absolut ingenting har skett. Dessutom har jag denna dag

Bekännelse

Historien om en rackarunge

berättad av

N. SJALEMSKI

Hon sprang sin väg och slog igen dörren bakom sig.

Jag såg mig omkring. Det började redan mörkna; himlen glänste rött mellan pinjerna; de stängda och övergivna villorna och husen i Fregene gjorde ett bekämande intryck på mig och jag tänkte: 'Farväl, Fregene! Hellre vill jag dö än någonsin mera sätta min fot här.' Jag gick fram till dörren och ropade:

»Hör på, om två timmar är jag med min motorcykel i vägkröken vid tidningskiosken. Kommer du så kör jag dig till Rom, sedan får vi se hur det blir. Men jag kommer inte att vänta på dig en minut.»

Från villan hördes ett ljud som lät som en suck eller en snyftning. Utan att tillfoga något vände jag på klacken och gick. Vägen längs havet tillryggalade jag i sporrsträck och hemma fann jag familjen kring bordet: polenta och korv. Min upplysning att jag måste till mitt arbete i Rom blev de inte bedrövade över, snarare tvärtom. Sedan band jag fast min lilla stråköffert på motorcykeln, omfamnade dem en och en och for min väg. På avtalad tid var jag framme vid vägkorsningen invid pinjelunden framför den stängda tidningskiosken.

Gloria väntade redan på mig; hon hade en röd kappa vars färg inte ens de nattliga skuggorna kunde dämpa. Återigen fann jag hennes vackra ansikte med dess alltför stora näsa sympatiskt; jag tyckte mycket om henne. Också hon hade en liten stråköffert med sig; utan ett ord tog jag den och band den fast över min. Hon svingade sig upp på baksitsen och slog armarna om mig. Hon skrattade och viskade i mitt öra:

»Du har ju lagt dig till med mage, Maurizio!»

Jag sade:

»Håll dig väl fast, nu kör vi... ma- gen kommer av polentadieten i Macca- rese.»

Så sade hon:

»Vad glad jag är över att åka bort härifrån med dig!» och kysste mig på örat.

En timme senare var vi i Rom.

lärt känna den sanna husliga friden och min lilla dotterdotter har inte visat spår av trots eller illistighet. På hela förmiddagen bara ett enda litet missöde. Hon lekte i sovrum- met medan jag bläddrade i "Aljo- sjins 300 utvalda mästarpartier". Plötsligt kom hon in i rummet och sa med förkrossad min:

"Morfar, jag har nystat opp nys- tanet!"

I sovrummet möttes jag av ett kaotiskt virrvarr av ullgarn som slingrade sig om sängar, skåp och toalettbord.

Jag skickade ut yrhättan på går- den och började nysta upp garnet. Det lilla mellanspelet kunde inte rubba min övertygelse att Svetlana inte på något sätt är annorlunda än andra barn.

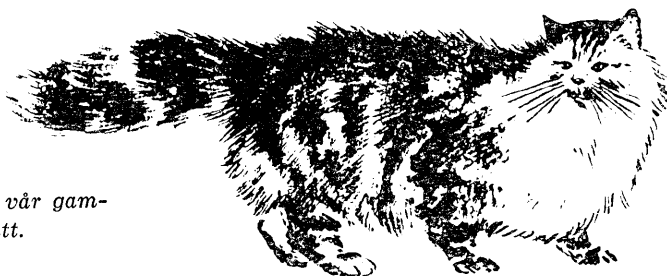
Och ändå har barnet för min hust- ru blivit ett slags orubblig sköld mot vilken alla mina anspråk och krav slås i spillror som vågor mot ett klippblock. Vår dotter och svär- son flyttade för ett år sedan till Sachalin och lämnade då Svetlana kvar hos oss därför att klimatet skulle bli för hårt för henne. Sedan dess har jag inte en enda gång ätit middag på bestämd tid och känner över huvud taget inte längre till något om teater, bio och sorgfälligt

strukna skjortor. Sedan dess gör jag mina promenader i stolt ensamhet och för ett slags ungarliv, något som alltid varit mig en skräck. Gam- la ungarlar luktar malpulver tyc- ker jag.

Så fort jag uttalar en önskan spe- lar min äkta hälft ut trumfkortet: barnet är annorlunda än andra barn och får inte lämnas ur sikte ett ögon- blick. Nu är det emellertid bevisat att allt det där är dumheter. I lägen- heten härskar mönstergill ordning, gasspisen har inte exploderat, fön- sterrutorna är hela, Svetlana har inte trillat ut genom fönstret och min hustru kommer inte att få nå- gon anledning till skadeglädje.

O m vår dotterdotter kommer ingen att säga: Å, vilken liten docka! Vilket förtjusande barn! Du store tid, hon är som en liten ängel!... Nej, inget av den sorten! Vår Svetlana, som blir fyra år om

"Markisen" är vår gam- la sibiriska katt.

onsdag, liknar snarare en vargunge och vet minsann hur hon ska bruka sina små vassa rovdjurständer. I går hörde jag själv hur grannens sexåriga Olja skrek över hela gården när Svetlana dök upp: "Barn, Svetlana har vaknat!" Flickorna försvann som om en vindpust fejat bort dem.

Genom fönstret hör jag samtalet mellan hennes vänner Serjosja och Valerik:

"Min mormor är danslärarinna", bröstar sig Serjosja. "Men min farfar har fått en medalj!" parerar den fräknige Valerik.

Jag ser hur tankarna arbetar innanför Svetlanas panna. Dessa mot henne avfyrade skott kan hon inte låta bli obesvarade. Den lilla går tätt inpå pojkarna, sträcker ut handen, sätter tummen i luften och säger med triumferande röst:

"Och min morfar kan hosta högre än någon annan!"

Detta betyg framkallar hos mig ett anfall av min astmatiska hosta. Jag tar ett pulver men hinner inte skölja ner det med ett glas vatten: från gården hörs genomträngande skrik. Jag rusar till det öppna fönstret och ser ett nystan av ungar rulla runt på gräsmattan. Upprörd ropar jag på min dotterdotter. Hon dyker upp ur nystanet, smutsig och sönderriven, klänningsfickorna hänger lösryckta.

"Svetlana Jurjevna, för detta ska ni få bannor!"

När jag uppfostrar henne tillåter jag inte minsta familjäritet utan tilltalar henne med för- och fadersnamn.

Min dotterdotter ser inte det ringaste moloken ut för det.

"Vad är det som har hänt?" frågar jag i sträng ton.

Hon låter inte be sig mer än en gång och med hårresande otvungenhet berättar hon om anledningen till slagsmålet. Hon har ett förvånansvärt rent uttal, inte alls som barn i allmänhet talar.

"Serjosja härmade hur Valeriks pappa haltar. Då sopade Valerik till Serjosja och så kom de i slagsmål. Och så hjälpte jag till."

"Det är gräsligt hur illa uppfostrad du är", säger jag till henne. Ett sådant uppträdande kräver ju nämligen en ordentlig tillrättavisning.

"Ja, ja", instämmer hon. "Pappa säger också: att uppfostra dig är helt enkelt ogörligt."

Jag känner en nästan obetvinglig lust att skratta men behärskar mig

VÅR JULPRISTÄVLAN

14 boktitlar söker sina författare

Här är det fråga om att bringa reda i oredan. Till vänster har ni namnen på 14 författare till romaner och reseskildringar och till höger 14 boktitlar. Nu gäller det att placera boktitlarna på rätt plats, dvs. hos sina respektive författare.

Författarna har fått var sitt nummer och boktitlarna skall alltså förses med de nummer som svarar till deras respektive författare.

Lösningarna skall vara oss tillhanda före den 20 januari. Märk kuvertet "Julpristävlan". Först öppnade rätta lösning belönas med en vacker tavla.

1. C. J. L. Almqvist
2. Hjalmar Bergman
3. Verner von Heidenstam
4. Signe Höjer
5. Pär Lagerkvist
6. Artur Lundkvist
7. Eric Lundqvist
8. Selma Lagerlöf
9. Harry Martinson
10. Moa Martinson
11. Sigrid Undset
12. Michail Sjolochov
13. Maria Wine
14. Elin Wägener

Aniara
Sallys söner
Sankt Göran och draken
Lilliecronas hem
Jag har skjutit ett lejon
Slav — stig upp — — —
Jenny
Sibyllan
Nyplöjd mark
Markurells i Wadköping
Åsa-Hanna
Kamrat med kannibaler
Indiabrand
Det går an

och försöker se allvarligt förebrående ut.

Den lilla har en stor skräma i pannan. Hon hävdar emellertid att det alls inte gör ont. Ärligt talat har jag aldrig hört henne klaga. Hon gråter heller aldrig om hon faller omkull och slår sig. Bara en moralisk kränkning kan framkalla tårar hos henne, som till exempel om man säger att hon är en osnuten jäntunge.

Oj, jag hade nästan glömt att jag måste koka frukostgröt åt barnet! Receptet har jag uppskrivet i min notisbok. Beträffande Svetlana gör jag mig inga bekymmer: barnen har försonats och nerifrån hör jag deras muntra röster.

Uppmärksam övervakar jag mjölken. Om den bränner vid rör Svetlana inte gröten. Jag känner henne.

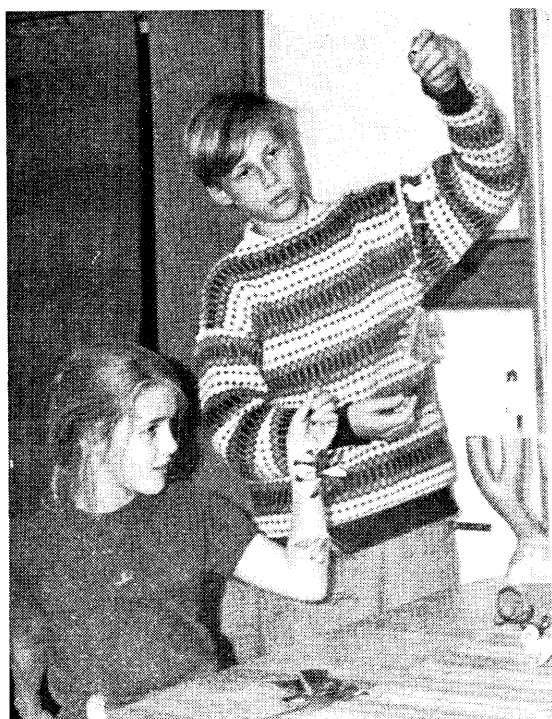
Plötsligt kommer barnen inrusande i köket. En hel svärm. Svetlana

är inte med. Jag blir vettskrämd. Serjosjas och Valeriks förklaringar är så osammanhängande att jag inte blir klar över vad som hänt. Äntligen begriper jag: Svetlanas huvud sitter fast någonstans. Jag rusar ner på gården och känner hur mitt sjuka hjärta flyttat till halsgropen. Min dotterdotter har klämt in huvudet i den smala springan mellan staketet och soffan och sitter hopplöst fast.

Hur hon kunnat göra det är och förblir en gåta. Det skulle säkert varit enklare att sticka ett finger genom ett nålsöga. Jag försöker rubba soffan men allt förgäves.

Svetlana gråter inte och beklagar sig inte. Tvärtom, hon tröstar mig: "Morfar, det gör alls inte ont, på hedersord."

Medan jag ännu förtvivlat söker en utväg dyker portvakten upp med en såg i handen. En hel evighet håller han på och sågar sönder soffan. Slutligen är den lilla befriad. Hon river sig i nacken och säger:

Så gör vi julgranspynt

"Det var inte så farligt."

Jag känner stor lust att ge henne dask, men... jag måste ju se till att hon får mat. Men vad? I stället för gröten finner jag en fullständigt förkolnad skorpa i kastrullen. Jag stänger av gasen och ger rasande min dotterdotter ett stycke rökt korv och en saltgurka. Hon ser tacksamt på mig och föreslår med en min som om vi vore sammansvurna:

"Morfar, vi säger till mormor att jag har ätit upp all gröten, inte sant?"

Hon ser på mig med vidöppna ögon och väntar på svar. Jag förstår hur svår min situation är men jag har ingen annan utväg: jag måste förklara saken för henne, enkelt och begripligt. Jag sätter mig bredvid henne, berättar för henne om Lenin och om hur mycket gott och stort han gjort för människorna och förklarar att därför lever han kvar i vårt verk också efter sin död. Slutligen tystnar jag och frågar därefter med en djup suck av lättnad:

"Har du förstått?"

"Ja, morfar. Men varför har du sagt att Lenin är död — alla säger ju att han lever?"

Jag känner hur kallsvetten bryter fram och hur det nervöst rycker i ögonlocken. Men det är inget att göra, jag måste ta mig samman och förklara det hela från början igen. Aldrig förr har den lilla lyssnat så uppmärksam till mina ord. Med underläppen indragen mellan tänderna sitter hon där allvarlig och nickar förnumstigt. Nu begriper jag alltihop skall det väl betyda.

Jag griper åter till Forsytesagan, som jag håller på att läsa.

"Varför har du narrats, morfar?"

"Vad menar du?" säger jag i upprörd ton.

"Kommer farbror Lenin alltid att leva?"

"Ja, alltid."

Åtminstone för barnen är förberedelserna för julen lika roliga som julen själv. Och till förberedelserna hör julgranspyntet. Det här festliga "hänget" är inte svårt att göra:

Följande tillbehör och arbetsmaterial behöver ni:

Sax, Karlssons klister, en bit nylonmetrev, metallpapper och glanspapper (som finns i olika färger), pärlor, paljetter och annat som glittrar och glänsar. Tunn mässingsplåt.

Rita upp en form: blomma, stjärna, hjärta el. dyl. Klipp formen genom arken av t. ex. blått, gult och rött papper, så att ni får 4–10 likadana bitar. Vik varje bit på mitten och klistra halvorna mot varandra. Innan cirkeln är sluten lägger ni in nylonreven som ska vara ganska lång, 1/2 meter eller så. Har man en stor pärla så är det bra att placera den längst ner, det ger tyngd åt pyntet. På reven över eller under blomman eller vad det nu är kan man hänga en spiral i mässingsplåt. Den rör sig så vackert när ljusen i granen är tända. Det gör också en propellervriden mässingsplåt. För övrigt kan man på linan trä upp vad som helst som glittrar och blänker. Man kan variera pyntet genom att hitta på många olika former. Gör somliga till långa girlanger, andra till något runt och frodigt. Det är inte så dumt att dryga ut julgranskulorna med. Och de här sakerna håller i flera år och tar liten plats i pyntlådan eftersom de är hopvikbara.

"Och du har sagt att han är död." Obegripligt hur envisa barn kan vara!

Så länge den lilla tiger så länge är allt i sin ordning. Men titta länge är just vad hon inte kan.

Jag föreslår att vi skall ta en promenad och hoppas att det skall bringa henne på andra tankar. Så snart vi kommer in i bussen måste hon ovillkorligen ha en fönsterplats, annars kan hon inte se bilarna som far förbi.

"Sätt dig du, lilla vän", säger en passagerare och lämnar sin plats åt henne. "Då kan också din pappa få sitta."

Svetlana svarar prompt:

"Min pappa är på Sachalin. Det här är min morfar."

"Och var är din mamma?"

"Med pappa på Sachalin."

"Varför har de inte dig med sig?"

Hon rycker på axlarna: "De har lastat över mig på mormor och morfar."

Passagerarna skrattar. Sedan fortsätter konduktören förhöret:

"Varför har inte din mamma stannat här hos dig?"

"Pappa vill inte vara ensam, han vill inte heller elda i kakelugnen. Och han sa till mamma: Jag kommer att leds vid så förfärligt så till sist kommer jag att yla som en varg av långtråkighet."

Min dotterdotters pratsamhet gör mig både kall och varm och vid nästa hållplats stiger jag av med henne.

I parken låter jag henne åka karusell, sedan visar jag henne guld-fiskarna i dammen, men ärligt talat känner jag en stark dragning till allén, där schackspelarna brukar träffas. Jag sätter mej inte att spela men brukar ge goda råd åt två schackspelande pensionärer som jag känner. Man kallar dem allmänt Tjock och Tunn. Redan i två år har de spelat här, från de första vår- och till de första vinterdagarna, från tidiga morgonen till sena kvällen. De spelar utan middagspaus och jag är säker på att inte ens Botvinnik har spelat så många partier som Tjock och Tunn.

Svetlana håller jag fast i handen. I början försöker hon slita sig lös men slutligen blir hon tydligen trött och finner sig i sitt öde medan jag följer det dramatiska slutspelet. Jag vet inte hur partiet slutade, ty min dotterdotters gråt får mig att snurra runt. Gråten stegras till skrik. Med ena handen krampaktigt pressad mot munnen står hon där hopkrupen och slutligen hör jag henne stöna:

"Få hit doktorn, jag har förgiftat mig."

Jag begrep genast: i vänstra handen håller Svetlana en paprikahylsa som hon tydligen plockat upp från marken här, för jag hade ju inte släppt hennes hand.

Vad är att göra? Jag är fullständigt bragt ur fattningen. Folk som promenerar i parken kommer mig till hjälp: någon sticker åt mig ett glas vatten och jag får Svetlana att skölja ur munnen. Den starka paprikan bränner i svalget på henne. Tjock råder mig att skaffa glass i kiosken. Och verkligen, så fort den lilla började slicka på den tystnade gråten.

Lika arg som uttröttad drog jag flickan med mig hem.

Timmarna gick plågsamt sakta och jag drömde ärligt talat om den sköna aftonstund då min hustru skulle vara hemma igen. Inte ens under smekmånaden hade jag väntat så längtansfullt på henne som nu. Jag skulle till och med tåligt ta emot hennes värsta förebräelser. Jag kunde föreställa mig hur upprörd hon skulle bli över att den lilla inte ätit mer på hela dagen än en bit korv och en saltgurka. Paprikahylsan räknade jag naturligtvis inte.

För att fylla ut denna lucka i barnets näring bad jag när vi kom hem Lida, grannens dotter, att koka potatis. Tjänstvillig gick hon till verket. Svetlana försåg sig med papper och färgkritor och hon slog sig ner vid köksbordet och började ivrigt rita. Äntligen kunde jag vila ut litet. Gårdagen syntes mig som ett förlorat paradiset: de ostörda promenaderna längs kafen i stolt ensamhet, rekapituleringen av ett schackparti eller stunden framför TV-apparaten tycktes mig som höjden av all lycka och en försenad middag, en dåligt struken skjorta eländiga bagateller i familjelivet. Jag var inte

bara fylld av medlidande med min hustru utan också av beundran för henne som dag ut och dag in måste föra en så kvalfull tillvaro. Under dessa tankar hade jag tydligen nickat in. Jag vet inte om jag sov länge, men när Lida ruskade mig vaken kunde jag inte i hast förstå vad det var fråga om.

"Har Svetlana låtit gasspisen explodera?" frågade jag trött när jag såg flickans förskrämda ögon framför mig. "Eller har hon skållat sig?"

"Nej", lugnade Lida mig. "Hon har bara satt i sig hår från Markisen! Markisen är vår gamla sibiriska katt.

Detta barn kan ingen människa begripa sig på. Om smak skall man som bekant inte tvista, men att hellre äta katthår än potatis med smält smör, det går i alla fall över ens förstånd. Markisen slumrade melan-koliskt framför spisen medan Nadjesda Ivanovna, vår grannfru, med Svetlana i knäet försökte rensa flickungens munhåla från katthår med hjälp av en fuktig gasbinda. Svetlana grät inte nu heller men när hon fick se mig satte hon upp en lidande min och bad:

"Morfar, låt bli att kalla på första hjälpen."

En olycka kommer sällan ensam. Plötsligt skrek Lida till, pekade med utsträckt finger på Markisen och ropade bekymrad:

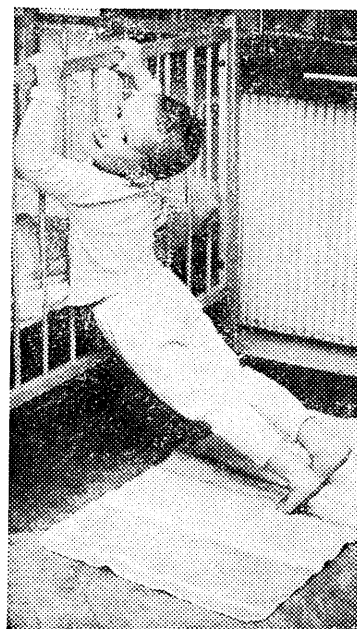
"Du milde tid! Markisen har en revorm!"

Jag kände hur mina ögon ville tränga ut ur sina hålor. En revorm! Ja sannerligen, på hans hjassa tronade ett stort äggformat utslag. Detta är slutet! tänkte jag, ty jag föreställde mig alla de svåra följderna. Nadjesda Ivanovna försökte lugna mig men förstod snart att inget av det hon sade gjorde något intryck på mig och föreslog därför att jag skulle ta katten med till veterinären. Jag vill inte skildra hur omskakat jag var både i moraliskt och fysiskt hänseende när jag slutligen fått ner Markisen i en säck och hittat en ledig taxi. Det tycktes mig dröja en evighet innan vi var framme. Det var i början av augusti — men i mitt hjärta var det redan höst. När veterinären förklarade att det inte var fråga om revorm eller något annat smittsamt utslag utan bara resultatet av ett slagsmål med andra katter, ja då höll jag på att falla karlen om halsen av lättnad.

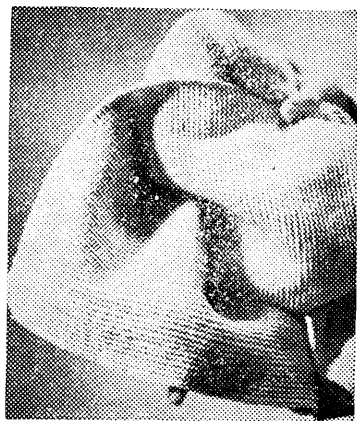
Katastrofen hade avväjts. Av friska katthår har ännu ingen dött.

Sent på kvällen steg min hustru in genom dörren. Fylld av överströmmande ömhet och tacksamhet störtade jag fram till henne, grep hennes hand och kysste den. Hon såg häpet på mig, något sådant är hon inte bortskämd med från min sida. Hon kunde inte förstå anledningen till denna ovanliga ömhet.

Och jag ansåg inget skäl föreligga att skriva henne det på näsan. Sådana saker skall man helst behålla för sig själv.

Halkfria bomullsmattor

Halkning på parkett- eller badrumsgolv är en av de allra vanligaste olycksorsakerna i hemmet, enligt försäkringsbolagens statistik.

Inte minst händer det att en mattstump glider under fötterna, och så ligger man där.

Den risken undgår vi nu tack vare den nya säng- och badrumsmattan av latexbehandlad bomull som Gamlestadens Fabriker kommit med i höst.

Mattan finns i två storlekar, 45×65 och 50×90. Den är tvättad och krympt, VDN-deklarerad, lätt att tvätta och torkar snabbt. Den är mjuk och behaglig för nakna fötter och kan knölas ihop hur som helst utan att skrynklas.

"Bombo" heter denna präktiga lilla matta och den kostar i resp. storlekar c:a 14:— och c:a 20:—.

Det glada förklädet

har nu kommit i svensk bomullskonfektion, och varför inte? Det är inte alla som har tid och lust att sy själva men som i alla fall vill ha rejäla förkläden som också ser trevliga ut. Färgerna i de här, som kommer från Unella, är blått och violett. Det ena är mera traditionellt med hängslen och det andra lustigt kokett med rosetter i sidorna, som knyter ihop fram- och bakstycke.

Med ömhet för de...

Forts. fr. sid. 13

Den första studietidens förbindelser med Uppsala vidmakthölls och förde de tre läkarekamraterna Ada Nilsson, Alma Sundqvist och Lilly Paykul till vidare kontakter med kretsar, där alla möjliga samhällsproblem diskuterades från radikal synpunkt och till bekantskap med kvinnor som Hilda Sachs, Frida Steenhoff, Anna Lindhagen, Agda Östlund, Anna Wisborg, Amanda Horney och Signe Svensson-Vessman. Då för tiden fanns ännu ingen markant skiljelinje mellan socialdemokrater och radikala; samarbetet

var livligt, temperamentsfullt och vänskapsfullt.

Sitt första ordförandeskap mottog Ada Nilsson i den 1907 bildade Kvinnornas Diskussionsklubb. Där uppenbarade sig Elin Wägner, som då nyligen blivit knuten till stockholmspressen, avslöjad som författarinna till Norrtullsligan. Inom diskussionsklubben samlades kring Elin Wägner och journalistkamraten Else Kleen vad som kunde kallas Pennskaftkretsen, där förutom den kvinnliga rösträtten snart sagt alla brännande frågor behandlades.

Med Elin Wägner och dr Julia von Sneidern som närmast medsamman-

svurna bildade Ada Nilsson 1914 — det ödesdigra året — föreningen Frisinnade Kvinnor och blev dess första ordförande. Ur den föreningen har sedan framgått Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Som sakkunnig inkallades Ada Nilsson till den Rydéniska skolkommissionen 1919 (hon hade under flera år varit skolläkare vid ett par större stockholmska flickskolor). Där stred hon för minskad intellektuell arbetspress och för att flickorna icke i övergångsåldern måtte uppslukas av examensskolan — en strid som hon senare upptagit även för gossarnas räkning.

Tillkallad som sakkunnig i Kertin Hesselgrens Moderskapsutredning av 1929 var Ada Nilsson med om att utarbeta förslag om små mödravårds- och förlossningshem som säkerligen, om det hade följts, skulle förhindrat den riskfyllda situation för barnaföderskor, vilken varit rådande i vårt land. Outtröttligt har hon även arbetat för att den sexuella undervisningen i skolan skulle komma till stånd. Och inte bara komma till stånd, utan få den prägel som skulle kunna påverka barnens och de ungas känslö- och föreställningsliv — för att verkligen bli dem ett stöd i livets svåra och avgörande situationer.

Som ansvarig utgivare, ekonomichef och närmaste ständig medarbetare i den radikala veckotidningen Tidevarvet höll Ada Nilsson stånd under alla dess tretton verksamhetsår 1923—1936. Det var en tidning med begränsade tillgångar och utan stöd från något parti, byggande endast på samarbetet inom den så kallade Tidevarvsgruppen, där Elin Wägner, Elisabeth Tamm, Carin Hermelin och Ada Nilsson var de mest framträdande. Det var under de åren som hörnhuset vid Kornhamnstorg döptes till »de fem fronternas hus». Medhåll ingenstans ifrån, förargelse från alla håll — så kändes det ofta. Till exempel då Tidevarvet på 20-talet startade sin *Rådfrågningsbyrå för föräldrar* med Ada Nilsson som outtröttlig frivillig föreståndare eller ännu värre då man understödde en *kvinnolista* vid ett stadsfullmäktigeval i Stockholm. Och till sist — då samma tidning 1935 inför Abessinien-konflikten gick i spetsen för

Inse att freden...

Forts fr. sid. 14

laget, de accepterar heller inte gränserna som blev resultatet av Tysklands nederlag. *Revidering av gränserna och revansch är de mål som de själva till priset av ett tredje världskrig med kärnvapen vill förverkliga.*"

Den resolution om den tyska frågan som rådmötet sedan vid slutet av sin session antog understryker nödvändigheten av att ett fredsfördrag snarast slutes med de båda tyska staterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Tyska demokratiska republiken, ett fredsfördrag som garanterar att de båda tyska staterna avstår från att beväpna sina stridskrafter med atomvapen, att varje krigs- och revanschpropaganda förbjudes och att Västberlin, som ligger i hjärtat av Tyska demokratiska republiken, förklaras som fri, avmilitariserad stad.

Vidare beslutades enhälligt att i ett brev till FN kräva att under den nu pågående sessionen i generalförsamlingen regeringarna slutar upp med sina ändlösa diskussioner om rustningskontroll och att man äntligen övergår till konkreta avrustningsåtgärder i syfte att snabbt komma fram till en allmän och total avrustning under en internationell kontroll som är sträng och effektiv.

den så kallade 1 september-rörelsen med mottot: Ned med vapnen i alla länder — ned med kvinnornas delaktighet i krigsberedskapen!

Det var även Tidevarvet förbehållet att omedelbart efter Alexandras Kollontays ankomst hit som representant för ett stort, nytt och okänt land presentera henne genom en intervju. Ur den kontakten följde en obrytbar vänskap mellan Ada Nilsson och denna märkliga samtida kvinnogestalt.

Vid den »urkurs» 1922, som på Elisabeth Tamms initiativ gav upphov till den Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad, deltog Ada Nilsson som föreläsare i »samhällshygien». För dem som då var med var det en upplevelse att förnimma hur en samhällssyn så att säga inför ens ögon arbetades fram ur en stor och mångskiftande praktisk verksamhet, där alla kritiska situationer mötts av en klok, klarvaken blick och ett ofelbart varmt hjärta. — Så-

I ett brev till ordföranden vid FN:s generalförsamling fäste rådmötet också uppmärksamheten på det faktum att FN:s förklaring av den 14 december 1960 om att det koloniala förtrycket i alla dess former måste utrotas icke efterföljes. De rapporter om läget i hemländerna som gavs av kvinnor från Afrika och Sydamerika (av de 58 länder som var representerade vid mötet hörde inte mindre än 23 till de afrikanska och sydamerikanska områdena) var i många fall ytterst skakande och berättade om en nöd och ett förtryck som för oss i vår del av världen ter sig ofattbara. I brevet till FN krävs att det blir slut på dessa omänskliga förhållanden, att de utländska trupperna måste bort, militärbaserna likvideras och krigspropagandan förbjudas.

*

Till de två andra stora frågorna på rådmötets dagordning får vi återkomma i nästa nummer. De två kommissioner som specialbehandlade dessa problem — kvinnan i förvärvslivet och kvinnan i familjen — förelade rådmötet förslag till uttalanden, som enhälligt antogs. Här liksom i fråga om fredsarbetet betonades starkt vikten av samarbete mellan kvinnoorganisationerna för att ge verklig tyngd åt de krav som ändå är gemensamma för alla kvinnor: en värld i fred, kvinnornas

dana föreläsningar i samhällshygien har med skiftande titlar och aspekter under Medborgarskolans alla 30 år hållits av Ada Nilsson vid de mer än 100 kurserna. Mycken befriande inblick och överblick har därvid skänkts många människor — både som enskilda och samhällsarbetare. Saken uttrycktes en gång enkelt och slående av en åhörare sålunda: »Det blir aldrig skrämmande när Ada talar om vad det vara må — man blir alltid trygg, får fast mark under fötterna. Men fördomarna rasar av en i stora svep!»

Kortast och bäst fångas hon kanske i de ord som Albert Engström skrev under den teckning som han gjorde en gång på 20-talet — så karaktäristisk med den trygga ställningen och den varma och muntra blicken under de halvslutna ögonlocken. Han skrev: *Doktor Ada Nilsson, den goda människan, den vil-synta läkaren.*

SVENSKA FREDSKOMMITTÉN

var det som utgav detta kort — inte Svenska FN-föreningen, som felaktigt påstods i vårt förra nummer. Äras den som äras bör!

En ny barnbok:

TJUOGEN SMÅ SAGOR

är en prydlig bok med små berättelser av typen »Trollpojken Kotte» och »John Blund hjälper igelkotten». Den lämpar sig särskilt för högläsning för barn på förskolestadiet och sagorna är också skrivna av barnträdgårdslärarinnor. Värdet för småttingarna förhöjs av ett antal nätta illustrationer, som förmedlar bekantskapen med haren Vitöra, ekorren Kicken, undulaten Nicke och åtskilliga andra vänner ur den närmaste djurvärlden. (Beckmans Bokförlag, 9:75.) S. F.

jämställdhet och lika möjligheter med männen, slut på rasförtryck och kolonial utslagning och en utveckling som garanterar alla barn en ljus och meningsfylld framtid.

Sedan rådmötet avslutats fick vi under ett par dagar tillfälle att se litet av Budapest och besöka fabriker, skolor, daghem, bostadskvarter och butiker. Budapest är uppdelat i 22 distrikt, vi två svenskor var under två dagar gäster hos kvinnoförbundets avdelning i elfte distriktet och besökte där bl. a. Ungerns största textilfabrik, Goldbergers, som har 4.500 arbetare och dessutom en filial med 1.200 anställda. Av utrymmesskäl får vi vänta med att berätta om det till ett senare nummer.

V. S.

"DE SVÄLTER OCH FRYSER"

— det franska kvinnoförbundet väd-
jar till er att hjälpa dem" lyder
texten till ett kort med denna bild
som vår franska systerorganisation
spritt i tiotusentals ex. till hjälp åt
de algeriska flyktingbarnen. Aktio-
nen har inte bara gett stort uppsving åt solidaritetsrörelsen för de algeriska
barnen, den har också tack vare en bred upplysningskampanj parat med
insamling av livsmedel och kläder till barnen — fört till allt större förståelse
hos det franska folket för att den enda lösningen på det algeriska problemet
är förhandlingar med den provisoriska algeriska regeringen och slut på kriget
i Algeriet.

VI KVINNOR 1962

Vår tidning har lagt ännu ett år till sin ålder och avslutar med
detta nummer sin trettonde årgång.

Många frågor som rör kvinnornas och barnens intressen har den
ägnat sig åt under året som gått. Men liksom under hela sin tidigare
tillvaro har den lagt tyngdpunkten vid den fråga som för alla män-
niskor är den centrala: frågan om krig eller fred. Och
sedan det andra världskrigets slut har den frågan aldrig tett sig så
brännande som i dessa novemberdagar då detta skrives. Men den
fruktan vi alla känner inför den hotande krigsfaran får icke för-
luma oss. Tvärtom, den kräver av oss handling i fredens och livets
intresse. Det gäller att inte bara upplysa människorna om lägets
allvar, det gäller att mobilisera kvinnorna till fredens försvar.

Här har vår tidning en stor uppgift att fylla. Detta är också våra
medarbetare runt om i landet medvetna om. Inför årsskiftet spän-
ner de krafterna för att tillföra tidningen så många nya prenume-
ranter som möjligt. Vi tackar dem, alla våra prenumerantvärvare
och kommissionärer, för deras energiska arbete under det gångna
året och önskar dem lycka till i fortsättningen.

Vi vet att vi är ett med dem när vi uttrycker förhoppningen att
fredens krafter skall segra över krigets och det nya året bli ett
år i fredligt arbete och välgång för mänskligheten. I den förhopp-
ningen önskar vi dem och alla våra trogna läsare

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Redaktionen och expeditionen.

Tidningen
V I K V I N N O R
Argång 13

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 6 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. - Norrtulls-
gatan 5, 1/2 tr. Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1961

Gemensamt kvinnokrav:

FÖRHANDLINGAR OM NEDRUSTNING — FÖRBJUD ATOMVAPNEN!

Det var 18 kvinnoorganisationer
som stod bakom det stora kvinno-
mötet den 30 oktober i Konserthuset
i Stockholm. De representerade skil-
da politiska och religiösa åskådning-
gar. Där fanns de politiska partier-
nas kvinnoförbund, Kooperativa
kvinnogillet, Fredrika Bremerför-

bundet, Svenska Kvinnors Väster-
förbund, Fred och Frihet, Husmo-
dersförbundet — för att bara nämna
några i denna stora kvinnomanifes-
tation för freden. Tal hölls av bl. a.
Alva Myrdal, Signe Höjer och föl-
jande uttalande antogs:

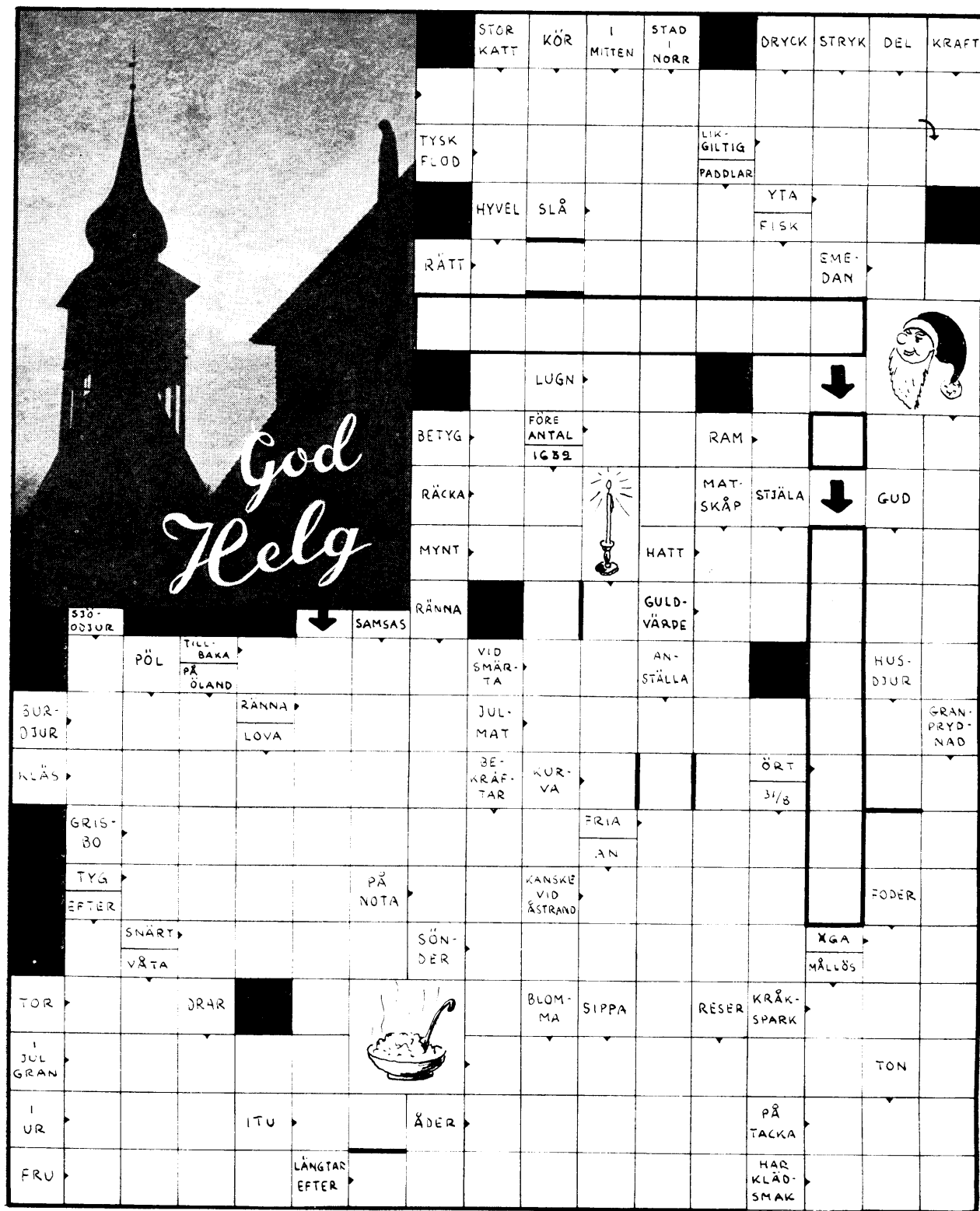
Vi lever i en tid av fruktan. Den
terror som vi nu våndas under måste
brytas. De återupptagna kärnvapen-
proven och utlösningen av megaton-
bomber är ett fasansfullt uttryck för
oförmågan att människovärdigt lösa
världens konflikter. Svenska kvinno-
organisationer inlägger sin skarpa
protest mot den utveckling som
äventyrar hälsa och liv nu och för
kommande släktled.

Vi kräver nya nedrustningsför-
handlingar och förbud för alla stater
att använda sig av det dödliga hot
mot mänskligt liv som kärnvapnen
utgör.

ETT HJÄRTA TILL JUL eller någon annan krumelur som bro-
deri i hörnet på en tablett exempelvis
har ni kanske behov av? Här har ni tre mönster som alla ägnar sig för ända-
målet och inte tar lång tid att sy i korsstyg.

JULKRYSSET

Lösningar skall vara redaktionen tillhanda senast den 20 januari. Märk kuvertet "Julkrysset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser.

(Med detta nummer medföljer som bilaga ett inbetalningskort.)

Nr 8-9

Pris 1: 50